

ek

sok ügye mács előtt

nk folytatása.)

aire annak a hatá- nek ad kifejezést, aga is nagyon jól esti és touloni ese- és bizonyos fasisz- Ezek után a kor- medéke csak az le- yámság alá helyez- nyíltan a fasiszta rogatására tartson, yt.

énye szerint a kor- eteket küldött a ható- kasságot provokálják. szák előkészületeket ikai puccs keresztül- megkísérletnek a ha- bresti és touloni ese- esett fasiszta-kisérle- neknek végcélja a nép- lenni.

tegnap egész napon át vitatta meg a bel- kapcsolatban a bresti kkal, a francia tanítók ményeivel. Ezután a zítésére hivatott rende- kormány nagyszabású vitatták meg, mely Lebrun elnök elnöklete össze.

Lebrun elnök het- irt alá, melyek kö- hivatalos lapban je- meg.

ülése után kijelentette, liád franknyi összeget. rint a munkás baloldal- ara a Palais Bourbon- ok egybe a bresti és tou- en.

A szindikátusok szö- kijelentette, hogy vége- t egy olyan mozgalom- reketek ölt, amiket sen- engések nem irhatók: ondotta a főtűkár. — okálták, akik nem tar- szervezettekhez. A fő- nek adott kifejezést azon touloni munkások nem ant a brestiek.

B SPORT

UEC 1:1 (0:0)

(Az Uj Kelet tud.) A ság során a Haggibor- rajnoki mérkőzését ját- ellenele az UEC volt. alában négy jóképe- erősítettek meg. Amíg megduzzadva, addig kékkal volt kénytelen. Az eredmény 1:1 volt, ahhoz, hogy a Hag- első helyezette, az U- második helyen vége- egyébként holnapi szö- k.

5:1 (2:1).

ratása Maniunál. Bucu- Credința információja sz- napos erdélyi tartók- gatta Maniut Badacimb- est folytatott vele a naj- problémákról.

ások voltak Kréta szig- k: Kréta szigetén ujal- amelyek (azonban ne- taneában és Szent Mikl- isták újból sztrájkot aka- rendet azonban hamaros-

nyv- és Lapkiadó R. Strada Baron L. Pop- fon: 9-77.

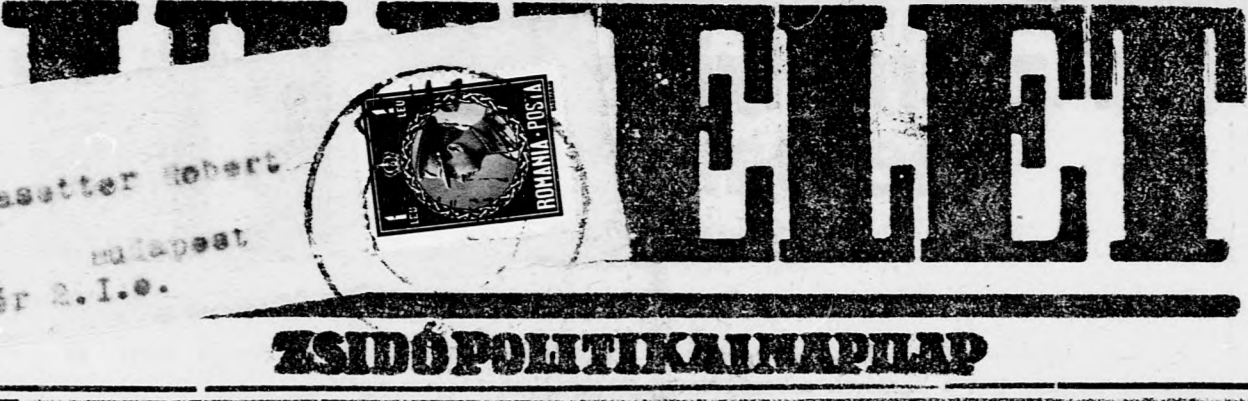
szubár

Tára postak- pítáta in num- No. 224713/928.

Szerkesztő- és kiadóhiva- tai: Oluj, Str. Baron

10. Telefon: 9-77 Havonta 110, n- erre 800, egészti tődre: Havonta tődvre 12, egész- detések díjzabás KELET az erde- dóság egyetlen i- Cikkeink utányo- rás megjelöléséve

1. Menasetter Robert Budapest I. ö. I. ö. I. ö.

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Érmentetlen leveleket nem fogadunk el. — Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marica Ernő. Felelős szerkesztő Jambor Ferenc. Bucuresti szerkesztő Ház- szegi Ernő, Strada Matei Mila 2.

Ára 5 lei

Vasárnap, 1935. augusztus 11. 5695. EV. AV 11. XVIII. EVF. 178. SZÁM.

Politika a szünidőben

Jöllehet, nyári vakációban vagyunk, még- sem tudható, hogy a politikai fronton szo- katlanul nagy az élénkség.

Dinu Bratianu találkozik fog Tatarescu miniszterelnökkel. Normális időkben és nor- mális viszonyok között egy ilyen hírek nem lehetne különösebb jelentőséget vagy fontos- ságot tulajdonítani.

Minden időkben és minden országban nagy- gyon természetes és magától értetődő dolog, hogy a pártelnök találkozik az ő párthíveivel és politikai fegyverbarátaival.

A mai körülmények között azonban egy ilyen találkozás valószínűleg megrémíti a po- litikai riportereket, megremegtetni a párthíveket, gyanakodást ébreszt mindenütt és csak az ellenfelekben táplál reményeket.

— Vajjon mi lesz? Mi fog kibújni ebből a találkozásból?

Ilyen kérdések hozzák izgalomba az em- bereket, valahányszor Tatarescu, a liberális kormány elnöke találkozik saját pártjának elnökével, Dinu Bratianuval.

Inculeț belügyminiszter meglátogatta Ta- tarescut. Ez is olyan hír, ami más időkben elvész a többi szürke, mindennapi és magá- tól értetődő események tömegében. Nagyon természetes, hogy a belügyminiszter látni akarja a miniszterelnököt és viszont.

Inculeț belügyminiszter azonban ugylát- szik nem olyan belügyminiszter, mint a többi. Rejtélyes küldetési vannak, amikről csak suttogva beszélnek politikai körökben. És amikor Inculeț Tatarescu elé került, a párthívek összebujnak és egymásra mered- nek:

— Vajjon mi lesz?

Bizonyos, hogy nem vagyunk proféták és nem is bocskátkozhatunk profeciákba. Ez a vakáció azonban, akárhogy is van, izgatot- tabb és nyugtalanabb, mint más vakáció, mint a hajdani patriárkális szünidők. A transzferygek, a kupónok ügye és oly sok más kinos probléma áll a kormány útjában.

Tatarescu bizonyára le fogja győzni őket. Lehet, hogy igaza van, amikor optimista. Mi azonban nem tudjuk, mire építi optimiz- musát. Ezért nem marad más hátra, mint- hogy várjunk és várakozásteljesen kérjünk: — Vajjon mi lesz?

Schwertfeger

A Harmadik Birodalom szörnyüségének és rémuralmának történelme ismét egy olyan fejtegetéshez érkezett el, amely a maga egyedül- álló voltában különösképpen alkalmas arra, hogy az egész civilizált világ lelkiismeretét aláármirozza.

A Harmadik Birodalom véstörvényészéke balátra itelt egy Schwertfeger nevű újsá- gíró csak azért, mert ez az újságíró hivatása természeténél fogva gyanútlanul informálta külföldi kollégáit azokról a bormirtágokról, azokról a hitvány szándékokról, amelyeket Gobbels-Propagandhi ur a német sajtó kép- viselői előtt mondott el.

Megborozgató ez az ítélet, mert az eddigi németországi borzalmak ellenére sem akadt talán ember, aki elhítte volna, hogy a Harma- dik Birodalomban az újságírói információt is halállal lehet büntetni.

Schwertfeger ugyanis nem államtitkót kö- zölt külföldi kollégáival, hanem egy olyan előadás anyagáról informálta őket, amely néhány száz német újságíró nyilvánossága előtt hangzott el, akik az előadás előtt nyil- ván nem tettek esküt a titoktartásra.

A magasabb erkölcsiség szempontjából tel- jesen irreleváns ezekután, hogy a haláraitét német újságíróknak végrehajtják-e a halálos ítéletet, vagy pedig Hitler, tartva a külföldi elhaborodástól, esetleg meg fog kegyelmezni haláraitét újságíróknak.

Ennek az ítéletnek a jelentősége, elborzasz- ó valóssága magában abban a lehetőségben van, hogy egyáltalában elhangozhatott, hogy akadt bíróság egy állítólagos kulturorszá- gban, amely ezt az ítéletet kimondhatta.

Annak bizonyossága ez a halálos ítélet, hogy a német kormányzat kétszínűsége és meg- tévesztő magatartása a külföld felé — mér- zezett csalétek csupán, amelyet csak megfe- szített hírszolgálati irodák, vagy pedig kor- látozott külföldi nációk vesznek komolyan.

Azt bizonyítja ez az ítélet, hogy a Har-

A külföldön folytatott tárgyalásoknak döntő követ-kezményük lehet a bel- politikai helyzetre

Bucuresti, augusztus 10. Inculeț és Ti- teamu ma reggel visszaérkeztek a főváros- ba Poianáról jövet, ahol két napig Tata- rescu vendégei voltak. A kormányelnök felhasználta látogatásukat, hogy általában a politikai helyzetről informálja és hogy a külföldön folytatott tárgyalások men- téről tájékoztassa nyerjen.

A miniszterelnök kedden reggel tér visz- sza a fővárosba, majd szerda este a kor- mány összes tagjai kíséretében Contantá- ra utazik, ahol az uralkodó jelenlétében fogják augusztus 15-ét, a tengerészet nap- ját megünnepelni.

Egyébként kedre minisztertanácsot

hívtak össze, amely megvitatta és ratifi- kálja az Angliával, Belgiummal és Olasz- országgal e hét folyamán kötött egyezm- nyekket és megszövegezi a Berlinben, vala- mint Párizsban tárgyaló küldöttségeknek adandó további utasításokat. A kormány rendkívül fontosságot tulajdonít a már megkötött és megkötendő egyezmények amelyek kedvező befolyást fognak gyako- rolni az ország pénzügyi helyzetére. Kor- mánykörök nem titkolják, hogy a jelenlegi politikai konjunkturában a külföldön foly- tatott tárgyalásoknak nagy fontosságu következményeik lehetnek a belügyi po- litikai helyzetre.

Toulonban és Brestben helyreállott a nyugalom

Két halott és 200 sebesült a touloni veszteséglista. Újabb rendzavarások Bonneban és az aigiri Oránban

Párizs, augusztus 10. A francia belügy- minisztérium hivatalosan közli, hogy Tou- lonban a rend helyreállott s a munka za- vartalanul folyik. A karhatalom a zavar- gások során 68 letartóztatást eszközölt. Közülük csaknem negyvenet szabadon bo- csátottak, de az eljárás folytatják elle- nük. A többi letartóztatásban marad. Brest- ben is nyugalom uralkodik. A munkát itt is felvették. A hezvet ényegesen enyhült Le Havreban is, ahol a több nap óta óca- ni utra indulni nem tudó Champlain gőzös végre utra kelhetett Newyork felé, mert személyzete munkába állott.

tartóztatott kommunista ügyet tárgyalta. Miután adott pillanaban a tüntetők meg- támadták az őrtállók csendőröket, azok fegyvereiket használták és egy kommunis- tát megsebesítettek, majd a tüntetőket szétoszlatták.

Párizsi jelentés szerint a munkásbal- dal bizottságokat küldött ki Brestbe és Toulonba helyszini vizsgálatra. Tegnep Laval több miniszter kíséretében ismer- tette az összes megyefőnökök gyülekezete előtt a most kiadott szükségrendeletek végrehajtási módszerét. A harmadik köz- társaság fennállása óta még nem történt meg Franciaországban, hogy az összes megyefőnököket egyszerre Párizsba hívták volna.

A zavargási területeken fenntartják az ostromállapotszerű intézkedések érvényét.

Ugy hírlik, hogy egyelőre nem kerül sor a parlament összehívására irányuló igény előterjesztésére.

Csak szeptember 1-ig cserélik be kölcsönkötvényre az adóbonokat

Bucuresti, augusztus 10. Az összes adó- bontulajdonosok, akik bónjaikat különböző állami intézményeknél garanciaképpen vagy magánvállalatoknál letétként helyezték el, felhívatnak, hogy sürgősen jegyezzék le bónjaikat az 1935 évi 3 százalékos kölcsön- re, máután a pónonokak kötvényekre való becserelése kizárólag szeptember 1-ig eszkö- zölhető.

madik Birodalom törzsfőnökeinek Janus-ar- cuk van: a külföld felé a kulturrember és a pacifista pózában mutatkoznak, míg befelé külön utasításokkal látják el és valószínűleg az egész világ ellen irányuló összeesküvésre és különböző borzalmak elkövetésére hívják fel a sajtó munkásait.

Schwertfeger mártírnuma ezenfelül még annak bizonyossága, hogy a gleichschaltott né- met sajtó munkásai körében csak kényszer-

dett a szerelem a kormány iránt, mely meg- fosztotta a sajtót legelembb jogától is s a szellemi korlátozottság kényszerzubbonyába öltöztette a szabad gondolatot.

Schwertfeger haláraitétése minden bi- zonytal orfási konsternációt fog kelteni a külföldön. Az is bizonyos, hogy ezen a kon- sternáción azok lesznek leginkább felháborod- va, akik Schwertfeger halálos ítéletét hőhéri munkára kirendelt bíróságunkkal kimondatták.

VILAG TUKRE

Benépesítik a Szaharát

Evek óta ismét előtérbe jutott a Szaha- ra megművelhetőségének problémája. Egy- előre természetesen csak mint egzotikus tervek élnek e fantazmagóriák a köztu- datban. A Földközi tengert szeretnék a roppant mélyedésekbe bevezetni, amelyek délnyugat felé szélesednek és amelyek, ha vízzel megtelnek nagyon alkalmasak len- nének a szomszédos sivatag részek meg- nedvesítésére. Vannak, akik így is bené- pesíthetőnek vélik a Szaharát, ahol hatal- mas ókori városok romjait lették föl. E városokat — mondják ők — újjá lehetne éleszteni.

A valóság az, hogy Európa déli kapui előtt egy nyolcmillió négyzetkilométeres terület fekszik (Európa területe 9.6 millió négyzetkilométer) amely gazdasági föltá- rását várja, hogy az európai népfőlösleget fölvehesse.

Mindenekelőtt le kel mondani arról az elképzelésről, amit belénk oltottak, hogy a Szahara végig nem egyéb, mint terméket- len homok és sziklapusztaság, néhány vá- rossal. A Szahara fogalma alatt érteni kell az Egyiptom és Afrika nyugati part- jai között elterülő részeket, földünk észa- ki peremétől körülbelül a tizenhatodik szélességi fokáig. A mai olasz Lybia ez, a francia Tunis, Algir és Marokkó, a spanyol Rif-terület és a nagy területű föld, amelyről a spanyolok azt mondják, Rio de Oro, amelyről délre húzódnak a sivatagok 2000—3400 méter magasságu hegyekkel.

Ha eltekintünk a gazdagon benépesített és egészen európaizált partvidéktől, akkor Algeriának és Tunisnak még mindig ha- talmas termékeny és megművelt területei vannak. Marokkóban és Lybiában (Barka félszigetén) dús vegetáció terem, az At- las és AntiAtlas hatalmas, örökzöld erdői- ben és óázisaiban számtalan millió dato- lyapálma, olajfa és különböző gyümölcsfa roppant gazdaságban bővelkedik. Ma egy millió 700 ezer négyzetkilométer a Szahara területének megművelhető és gyümölcsö- ző földje. Ez a terület maga akkora, mint Németország, Franciaország, Spanyolor- szág és Olaszország együttvéve. Voltakép- pen nem kell újjáalapítani a Szaharát, ha- nem a már termékeny területeket ki kell terjeszteni.

Nem mindig voltak a sivatag mai kopasz részei terméketlenek. Nagyon jól megsze- vezett autóbús-forgalom vezet elmerült római városok omladékaihoz. Látni lehet itt bazilikákat, házakat, templomokat, tiz- ezrek számára épített színházakat a ma- guk fájdalmas romjaiban. Látni lehet víz- vezetéseket, olajpréseket, völgykatlanok elzá- rását szolgáló készülékek maradványait, amik nyilvánvalóvá teszik, hogy ezen a területeken virágzó élet folyt valaha. Két millió négyzetkilométerre terjed a termé- kenységnek és kulturának volt zónája. Ez magában is igazolja, hogy a Szahara terü- letének fele értékes és alkalmas arra, hogy kultiválják.

Kérdés, hogyan keletkeztek annakidején ezek a kulturák a sivatagban?

A római birodalomnak afrikai provin- ciája, amely után az egész földrész nyerte el később a nevét, a késői római és a kora keresztény korszakban az egész régi világ éléskamrája volt. Sokáig még azt hitték, hogy a klímának a megváltozása okozta, hogy a termékeny földrész sivataggá vál- tozott. Ma azonban tudjuk, hogy ez nem állja meg a helyét, hiszen azon a vidé- ken még ma is dús csapadékokat tapasztalhatunk. Egyházi írók feljegyzései szer- int megállapítható, hogy 230-ban a ren- des időszámítás szerint kezdődött a ber-

Ismét egészséges és életvidám vagyok

és ezt a „Gastro D.”-nek köszönhetem — írja S. Lily oradeai fiatal leány. Majd így folytatja: 24 éves vagyok, de életem utolsó hat esztendeje állandó szenvedésben tettem el. 18 éves koromban nagyon megijedtem valamitől és egy olyan betegséget kaptam, amiről nem lehetett biztosan megállapítani, hogy milyen természetű. Állítólag gyomoridegesség természetű volt. Nem tudtam sem enni, sem aludni, ha ettem valamit, azonnal kihánytam és kivert a forróság, utána hosszas fejfájás gyötört. Sápadt, vérszegény lettem, 7½ kg. fogytam, elvesztettem életkedvem, nem tudtam sehova sem járni. Mig végre a „Gastro D.” nevű gyógyszer kezdtem használni. Ez az amerikai gyógynövény kivonatából készült, nagyszerű gyógyszer teljesen meggyógyított, mindezt eszem, jókedvű vagyok és három hónap alatt 6 kg-ot híztam; járok ismét társaságba és bízom a jövőmben.

A „Gastro D.” romániai képviselője: Császár Ernő gyógyszerész, Bucuresti, Calea Victoriei 124. Vidékre 130 lej utánvétellel küldi.

berek lázadása, amely tartott Justinian idejéig. A lázadó barbár szokás szerint mindenekeztől elpusztították a vízvezetéküket, kiirtották a pálmákat és olajerdőket, nehogy az ellenség elláthassa magát. A véres háborúk befejeztével roppant kiterjedésű, néptelen és félsivataggyá változott ország maradt, amely képtelen volt az ellenállásra. Az V. században betörték a vandálok és 200 évvel később az arabok, 500 évig tartott ez a pusztítás. A kereszténység lett római Karthago, Afrika provinciájának gyönyörű városa, továbbá Hadrumetum, Cirta és több más város, amely a középkorban még fennállott, kétségbeesetten harcolt, de sikertelenül. Így aztán a termékeny földterületeket elöntötte a homok.

Csak a mi generációnkban kezdődött megint a szisztematikus újjáépítés. Harminc év óta a franciák gyönyörű munkát végeztek Algírban, most pedig az olaszok dolgoznak fáradhatatlanul Libia rendbekerítésén. Roppant kiterjedésű részeket fűvesítettek be, hogy ezzel lekossák a homokot. A dűnák tehát nem nyomulhatnak előre. Artézi kutakkal is rendkívül sokat tettek a föld megvédésére érdekében. Kanálisok vonulnak végig az országon és ezek segítségével a hektárok ezreit tették termékenyebbé. A Szaharában ugyanaz a helyzet, mint Ausztráliában, ahol szintén a fél sivatag átváltozott, megművelés alatt álló termékeny földekre. Csak hogy Ausztráliának az az előnye, hogy földje alatt hatalmas vízi medencék állnak, amelyekből könnyen lehet furásokkal vizet szerezni. Itt azonban ugyancsak nagyon nagy mélységek után kerül csak víz a felszínre.

Az olaszok, spanyolok ernyedetlenül dolgoznak a sivatag hasznosításán. Minden esztendőben újabb és újabb terület válik a lakosok hasznárá. Már eddig is sok ezer hektárt műveltek meg, ami lehetővé teszi a nevezett országokból való bevándorlást. Ugylátszik tehát, hogy Európa kapui előtt a trópusok kertjeit ismét benépesíthetik azok, akiknek számára az anyországból már nem volt hely.

Kétségtelen, hogy századunkban a Szaharának egy igen jelentős részét be fogják népesíteni. Akik odajönnek, tovább fognak dolgozni, hogy helyet csináljanak új generációk számára.

WIZO ASSZONYOK,

ha nyáron Budapestre mentek és nyugati komfortos lakást, erdélyi kedélyességet, olcsó árakat akartok, menjetek a

Palatinus Penzió-ba lakni

V. Falk Miksa ucca 3. szám.

Hideg-meleg víz, központi fűtés, balkonos szobák, mérsékelt árak. Wizo asszonyok, a Palatinusban találkoznak!

Az erdélyi zsidó ifjuság gyakorlatilag megvalósítható átrétegeződése

A timisoarai zsidóság nagyjelentőségű lépése

Irta: Dr. BRISKER EZEKIÉL

A zsidó ifjuság „átrétegeződése” szélesre taposott közhely lett a kérdések sokaságában, amelyek a zsidó nép társadalmi strukturáját és az adott viszonyokhoz való alkalmazkodását érintik.

Ma már általános az a helyes felismerés és meggyőződés, hogy a felzárkózó zsidó ifjuságot szükségképpen el kell választani az eddig favorizált kereskedelmi és intellektuális pályáktól és az elhelyezkedés és munkakör keresésében más utat felé kell irányítani az új nemzedéket. A zsidó közvéleményben azonban mégis teljes tájékozatlanság uralkodik egy ilyen átrétegeződés keresztülvételének lehetőségei felől, hogy általános érdeke és szükségessége a helyzet megvilágítása.

Elsősorban tisztában kell lenni azzal, hogy egészen más a megítélése és keresztülvétele az ifjuság átrétegeződésének, — szabad pályákról ipari vagy akár mezőgazdasági munkára való átcsoportosításának — ha ez az ifjuság az országban marad, vagy ha ez az ifjuság kivándorol.

Ha az országban marad, hosszadalmas folyamat az átrétegeződés. Legalább 8 esztendőre van szükség — attól az időtől kezdve, hogy a szóbanforgó ifju 10 éves korában az elemi iskolát elvégezte —, míg az első gyakorlati eredményeket felmutathatja. Ezenkívül ez az átrétegeződés legalább néhány megfelelő szakiskolát igényel, ahol a zsidó ifjuság ilyen kiképzésben részesülhet, ilyen iskoláink azonban egyelőre nincsenek. Végül azzal is számolni kell, hogy az országban maradó ifjuság ilyen átrétegeződésének előfeltétele, hogy állandóan vagy legalább is hosszú időre szabad és korlátlan tevékenység lehetősége adassék meg a zsidóknak azon foglalkozási ágakban, amelyekbe az ifjuságot át akarjuk rétegezni. Ezt azonban csak a jövőtől remélhetjük.

Mások a lehetőségei és kilátásai az átrétegeződésnek, ha az ifjuságnak azon részét vesszük tekintetbe, mely kivándorolni akar, vagy kénytelen. Az egyetlen ország, mely nagyobb méretű kivándorlási lehetőséget nyújt és amely egyre nagyobb vonzerőt gyakorol a zsidó ifjuság egyre szélesebb rétegeire: Palesztina.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi Palesztina-hivatalának adatai szerint állandó emelkedést mutat a palesztinai kivándorlásra jelentkező ifjuság száma. A következő évre már eddig is több, mint 400 ifju lett előjegyezve. Az elmúlt évben mintegy 200 erdélyi zsidó fiatalember vándorolt ki Palesztinába a Zsidó Nemzeti Szövetség segítségével. Ahhoz, hogy ez az ifjuság kivándorolhasson és ahhoz, hogy Palesztinában ne csak átmeneti, hanem állandó egzisztenciális lehetőséget találjon, úgy a mezőgazdaságban, mint az iparban, vagyis, hogy ténylegesen átrétegeződjék, ahhoz elengedhetetlenül szükséges, hogy ez az ifjuság legalább két évre terjedő kiképzésben részesüljön már itthon nemcsak a mezőgazdaságban, hanem az iparban is. Ez a minimális kiképzés ugyanis első előfeltétele annak, hogy a fiatalok bevándorlási certifikátokat kaphassanak. Miután az egész világon rendkívül erős a zsidó ifjuság Palesztina felé irányuló törekvése, a bevándorlási certifikátok elosztásánál természetesen azokat az országokat részesítik előnyben, amelyek olyan előkészítő kiképzést, — hachsarait — nyújthatnak ifjuságunknak, ami a palesztinai szükségleteknek és követelményeknek megfelel.

Ez a hachsarait, vagyis a zsidó ifjuság előkészítő kiképzése a mezőgazdaságban és iparban: egyúttal a zsidó ifjuság gyakorlati és azonnal lehetséges átrétegeződése, amit immár évek óta a zsidó Nemzeti Szövetség véghez Erdélyben. Ennek a hachsarainak köszönhető az is, hogy a mai napig többszáz zsidó ifju ment Erdélyből Palesztinába és ott nem mint kereskedők, ügyvédek és banktisztviselők, hanem mint mezőgazdasági, építő és ipari munkások helyezkednek el.

A zsidó ifjuság egyre problématiszabbá váló egzisztenciális lehetősége egyfelől, valamint a zsidó ifjuság Palesztina felé irányuló törekvése másfelől: az ország össz-zsidóságának egyik legfőbb és legsürgősebb feladatává teszi a hachsarait, vagyis a gyakorlatilag ténylegesen keresztülvihető átrétegeződést. Attól a kiképzéstől és előkészítéstől, melyet az ifjuságnak adunk, függ az, hogy tudunk-e egyáltalán és évente hány olyan fiatalembert kiképezni mezőgazdasági, kereskedelmi és jövőt biztosítani, akik itt kereset és kereset kilátás nélkül töltik el éveiket. De azon ifjuság számára is, mely az országban marad és nem óhajt kivándorolni, megkönnyítjük az egzisztencia és a ke-

nyérkereset lehetőségét, ha évente ennyi és ennyi konkurrens esik.

Egy ilyen nagyvonalú átrétegező-hachsarait keresztülvételéhez nem elegendők azok az erők és anyagi eszközök, amelyek a Zsidó Nemzeti Szövetség rendelkezésére állnak. Az idő parancsa ma: a zsidó nép összes rétegeinek aktív részvétele ebben az elsőrendű és sürgős feladatban. Elsősorban a hitközségek hivatottak erre, ritmusra való tekintet nélkül. De a többi zsidó jóléti intézmények sem zárkozhatsz el ezen törekvések elől, melyek lehetőséget nyújtanak számukra, hogy konstruktív és építő segítségben részesítsék az oly elnyomott, oly keservesen küzdő és a kétségbeesés örvényébe szédülő zsidó ifjuságot.

Ezért rendkívül korszerű lépésnek tekinthető és a timisoarai zsidóság jó zsidó érzéséről, nem kevésbé a helyzet helyes felismeréséről tanuskodik az a tény, hogy megragadták a kezdeményezést abban az irányban, hogy a zsidó ifjuság gyakorlati átrétegeződését, vagyis a hachsarait széles alapokra fektessék és megteremtsék az előfeltételt a munka zavartalan és célszerű keresztülvételének. A Zsidó Nemzeti Szövetség vezetőinek kezdeményezésére röviddel ezelőtt fontos

értekezletre ültek össze a timisoarai összes hitközségek és jóléti intézmények képviselői, melynek során behatóan megvitaták az átrétegeződés és hachsarait felvetett kérdéseit, az összes intézmények képviselői már erre az esztendőre biztosították lehathatósabb támogatásukat a hachsarait érdekében és igéretet tettek arról, hogy költségvetésükben állandó és megfelelő összeget fognak biztosítani a hachsarait céljaira és az illetékes helyeken ezt a lehathatósabban fogják forszírozni. Ezzel egyidejűleg előkészítő bizottság alakult, melyben az összes intézmények képviselői foglalnak helyet. Ez a bizottság a rendszeres és széles alapokra fektetett hachsarait irányvonalait hivatott kidolgozni és ezt a munkát az ország egész zsidósága körében propagálni.

Ez a bizottság, mint értesülünk, meg is tartotta már első ülését és fontos határozatokat hozott azon. Nem kételkedünk abban, hogy a timisoarai zsidóság ezen nagyjelentőségű lépése világnézeti és valós beállítottságra és különbségre való tekintet nélkül teljes megértésre fog találni az ország zsidóságának minden rétegében és áldására lesz a zsidó ifjuságnak.

„GOLDMARK” Zsidó Filharmónikus Zeneegyesület

rendezésében

INDIG ALFRÉD

hegedűművész

önálló hangversenye szerdán, f. hó 14-én este 9 órakor a róm. kat. gimnázium disztermében. Brahms, S. Saens, Vivaldi, Balogh, Bródy, Paganini. Zongoránál: Zsizsmann Rezső karnagy.

Jegyek: Lepagenál és dr. Kohn gyógytárban.

Csendőrbrutalitás az Avasban

Ártatlan zsidókereskedőket véresre ver az orasul-noui csendőrsérgent, aki réme az egész környéknek

Satunare, augusztus 10. (Az Uj Kelet tud.) Napok óta brutális csendőrök puffannak azon ártatlan zsidó kereskedők hátán, akiket rossz sorsuk Seinare és Negresti környékére vezet. Egy fél vármegye lakosságát tartja rettegésben Rusu, az orasulnoui csendőrsérgent és nincsen fórum, amely a basáskodó csendőrt leintse.

Tegnap Frankel Heinrich seini borkereskedő került a szadista hajlamu csendőr kezébe. Frankel és egyik társa nyersbőröket szállítottak Negrestibe, irataik rendben voltak, mégis áldozatul estek Rusu csendőrsérgent-önkénykedésének. A brutális csendőr az országuton feltartóztatta Frankel szekereit és az ártatlan embert félholtá verte.

Ugyancsak ez a csendőr Klepner Májer kereskedőt is igazolásra szólította fel, majd kékre-zöldre verte. Klepner nem hagyta szó nélkül a vele esett súlyos sérelmet, hanem

bejött Satunarera és orvosi látleletet vettetett fel sérüléseiről, majd feljelentette a csendőrsérgentet az ügyészségen.

Gyilkostónál

kittűn helyen fekvő, nagyterületű

telek eladó

Érdeklődni a kiadóban.

Székely és Rétli BUTORGYÁR RT

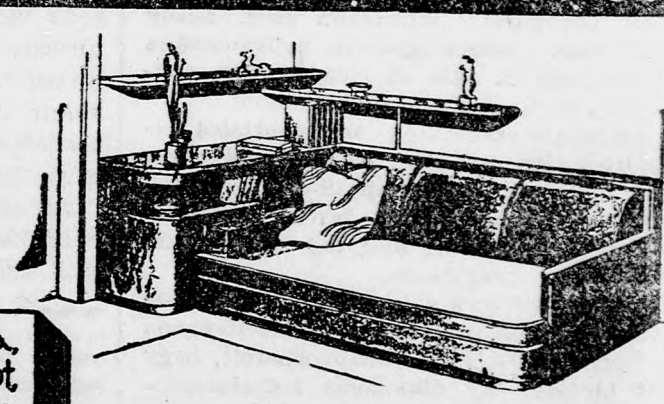
TARGU-MURE/—BUCURE/TI—BRA/OV

Tervezőink művezete,

Munkáink szaktudára

Anyagjaink kiválósága, nyújtják Önnek azt a biztorítékot, mely a butorgyárjáról előfeltétele.

Hivjon bennünket bizalommal és szakemberünk olyan rajzokat mutat majd be Önnek, amelyeket Ön magának elképzelt.

Bu
rádiomo

„Vége
azzal
mind
min

Tony Ilescu

Bucuresti, augusztus 10. ma számban köve már egyszer azokkal nekel, akik azzal „mindent elmondan kihívó hangon lelept ismert személyiségek lés ügyében perbe f Elsősorban Calatore sa során azzal fenye hagyják abba moles kat fog kitergetni, fognak kompromittá hetetlennek tartja a volt bankormányzó gyen, hogy állandó intervenciókat eszköz hogy a hatóságok képpen, kikre vonat kijelentések. Most tőzik azzal az igazs tételt levelében, hog szelni és más lopaso kijárásokra fog fény lőnböző politikusok Banknál és más inté A vizsgálatot veze ge — írja az Universt következmények nél zők ezen kijelentése latot tartsnak, mely Ilescunak, hogy mi mondhasson. Csak i hideríteni és a gyan felől, akik ártatlan

Tony Ilescu levele lapok és olyan részle tak, amelyek nem f Most nyilvánosságra alelnök levelének t így hangzik:

„Pop Valer ur, Kötelességemnek ta felhívjam figyelmét tok közvetítése urja hobb óhajom, hogy v és teljes világosság ben, amely vizsgálat fatalitás és csak a fa és amelynek vizsg alatt áll, ki az ügye Tszeteletreméltó embe és akik szükség e többszörösen biztosít szeretetének és tiszt kívül arról, hogy a által, személyesen t sából és magának e lentéséből nem derül gyanu ellenem. Be azt a rendkívül súly a vizsgálobíró a eszközöket használj nyilatkozatot szedj Vasilescutól, miszeri adott nekem és ha e megtörténik, idejében jogi és erkölcsi értéknének a vizsgálobíró több visszaélés a h felejtik el a büntetőj és hogy az ön köte vizsgálobíró kötelezn legálitás útjára. On

tilag
e

Budapest

rádiumos csodás gyógyfürdőiben

**visszanyerheti
egészségét, illu-
ságát, életkedvét.
Fürdőkurák egész
éven át. Általány
(pauzál) gyógy-
kurák**

390.— pengős egységáron háromhetes gyógykúra végezhető a három leg-
előkelőbb és legmodernebbül felszerelt gyógyszállóban (Szent Gellért, Szent
Margitsziget és Szent Lukácsfürdő), vagy a gyönyörű fekvésű Svábhegyi
Szanatóriumban (420 m. — A háromhetes gyógykúrán az összes gyógy-
tényezők bennfoglaltnak: gyógyfürdők (iszapfürdők, pakkolások, stb.),
röntgen, quars, diathermia, ultra-rövidsugarak, orvosi gyógykezelés, azon-
kívül teljes ellátás (diétás konyha) és az összes borralalók. Ingyenes
natarátelés, a magyar vonalakon (oda és vissza) 50 százalékos vasuti
kedvezmény. — Kisérők ugyanezen szolgáltatásokat 15 százalékos kedvez-
ménnyel, jegyfüzet alakjában kaphatják. — A gyönyörű világmetropolis-
ban nagyszerűen szórakozhatik. — A pausálkúrán minden bennfoglalta-
tik, amire egészsége helyreállításához szüksége van. Pontosan tudja
előre az összes költségeket. Jegyfüzetek az összes menetjegyirodákból
kaphatók. Bővebb felvilágosítás Praxis Medici orvosi szaklap útján
(Timisoara, Eugen de Savoya 11.) és a Budapesti Központi Gyógy- és
Üdülöhelyi Bizottság V., Vigadó-tér 3.

„Végezzenek azokkal, akik azzal fenyegetőznek, hogy mindent elmondanak és mindenkit lelepleznek”

Tony Ilescu levele és levelének visszhangja a sajtóban

Bucuresti, augusztus 10. Az Unversul
mai számában követeli, hogy végezzenek
már egyszer azokkal a letartóztatott egyé-
mekkel, akik azzal fenyegetőznek, hogy
„mindent elmondanak” és szemérmetlen,
kihívt hangon leleplezéssel fenyegetnek
ismert személyiségeket. A lap a devizacsas-
lás ügyében perbe fogott egyénekre céloz.
Elsősorban Calatorescua, aki kihallgatá-
s során azzal fenyegetőzött, hogy ha nem
hagyják abba molesztálását, olyan dolgok-
kat fog kitergetni, amik több minisztert
fognak kompromittálni. Azt is megenged-
betellenek tartja a lap, hogy Dumitrescu
volt bankormányzó olyan kijelentést te-
gyen, hogy állandóan különböző politikai
intervenciókat eszközöltek nála, anélkül,
hogy a hatóságok kiderítenék, tulajdon-
képpen, kikre vonatkoznak ezek a burkolt
kijelentések. Most Tony Ilescu fenyege-
tőzik azzal az igazságügyminiszterhez in-
tézett levelében, hogy „nyíltan” fog be-
szélni és más lopásokra, kétes ügyekre és
kijáráásokra fog fényt vetni, amelyeket kü-
lönféle politikuskok végeztek a Nemzeti
Banknál és más intézeteknél.

A vizsgálatot vezető közegek kötelessé-
ge — írja az Unversul — hogy ne hagyják
következmények nélkül a szenátusi alelnök
ezen kijelentéseit és olyan pótvizsgá-
latot tartsanak, mely lehetővé teszi Tony
Ilescunak, hogy mindent, amit tud, el is
mondhasson. Csak így lehet a bűnösöket
kideríteni és a gyanút elhárítani olyanok
felől, akik ártatlanok.

Tony Ilescu levele

Tony Ilescu leveléről már sokat írtak a
lapok és olyan részletek is napvilágot lát-
tak, amelyek nem foglaltattak a levelében.
Most nyilvánosságra kerül a szenátusi
alelnök levelének teljes szövege. A levél
így hangzik:

„Pop Valer ur,

Kötelességemnek tartottam, hogy idejében
felhívjam figyelmét levelek és közös bará-
tok közvetítése után arra, miszerint leg-
jobb ahajom, hogy világosság, de tényleges
és teljes világosság derüljön abban az ügy-
ben, amely vizsgálat alatt áll és amelybe a
fatalitás és csak a fatalitás kevert be engem
és amelynek vizsgálata az ön irányítása
alatt áll, ki az ügyesség legfőbb főnöke.
Tiszteletreméltó emberek útján, akik élnek
és akik szükség esetén beszélni fognak,
többszörösen biztosított baráti érzelmeinek,
szeretetének és tiszteletének megújításán
kívül arról, hogy a vizsgálat akitáinak ön
által, személyesen történt áttanulmányozá-
sából és magának a vizsgálóbírónak a je-
lentéséből nem derül ki semmilyen bűnvádi
gyanu ellenem. Barátaim közötték önnel
azt a rendkívül súlyos tényt, hogy ugyanez
a vizsgálóbíró a legmegengedhetőbb
eszközöket használja, hogy olyan értelmű
nyilatkozatot szedjen ki az őrizetbe vett
Vasilescutól, miszerint valamelyes összeget
adott nekem és ha ez a nyilatkozat tényleg
meg történt, idejében megvizsgálandó annak
jogi és erkölcsi értéke. Közölték önnek, hogy
ennek a vizsgálóbírónak a tette a legkiál-
tób visszaalás a hatalommal, hacsak nem
felejtik el a büntetőjog legelemibb fogalmait
és hogy az ön kötelessége közbelépni és a
vizsgálóbíró kötelezni, hogy térjen vissza a
legális utjára. Ön azt felelte, hogy nem

avatkozhat bele a vizsgálatba és ugyan-
akkor azt az impressziót hagyta, hogy va-
lami megváltozott az ön meggyőződésében
velem szemben. A második találkozásnál
Ciugureanuval és Vasilescuval, mely tegnap
volt, ön azt a kijelentést tette, hogy a párt
és a kormány elnöke elhatározta, hogy az
igazságszolgáltatás maradék nélkül teljesít-
se kötelességét és ne zavartassa magát sen-
kivel, hozzátéve, hogy a volt bankormányzó
nyilatkozatából kiderül, hogy én nagyon
erőlködtem azoknak a bizonyos rezolúciók-
nak a megszerzéséért.

Ha tette ezt a kijelentést, amit én nem

hiszek, úgy ez a legnagyobb valótlanság,
ami egyébként semmit sem old meg.

Tény az, hogy a kérvényt nem egyedül,
négyesemköt terjesztettem elő, hogy mó-
domban álljon erőlködni, hanem két tanu
jelenlétében, az egyik Costin Stoicescu dele-
gált pénzügyigazgató, akit életemben akkor
láttam először és akit éppen a bankkor-
mányzó mutatott be nekem és a másik Jo-
nel Manolescu inspektor volt.

De minek is kellett volna erőlködnöm,
amikor a jóváhagyás legális volt, amikor
nem jelentett személyi előnyt, amint ezt a
Nemzeti Bank hivatalos közleményén kívül
maga is többször beismert?

Morális és politikai természetű bűnök nem
érdeklék az ügyességet. Ezekre is világos-
ság fog derülni, amikor kell és ahogyan
kell. Hogy a párt és a kormány elnöke el-
határozta, hogy igazságot kell teremteni,
bizonyos, hogy igazságot, de bizonyos igaz-
ságot.

Igazságszolgáltatás annyit jelent, mint
napfényre állítani a valóban törvénytelen és
gyanus üzemekben résztvevő igazi bűnösö-
ket. Igazi morális pártmú az, amit oly ke-
serű idők óta, oly sok elkeseredett és el-
szegényedett nemzedék reklámál egy gazdag
és szegényre tett országban: az igazi ki-
járók, megvesztegetők és bűnös politikusok

szankcionálása, akik egyik napról a má-
sikra gazdagodtak meg.

Tony Ilescu,

A szenátus első alelnöke, a
szenátus jogügyi bizottságá-
nak elnöke, a büntetőtörvény-
könyv szerkesztésére delegált
vegyes bizottság elnöke.

1935 augusztus 3.

P. S. Akik nem ismertek vagy nem ismernek
közelebbről, azoknak alkalmuk lesz
megismerni holnap.

Mert esküszöm Isten félelmében és szü-
leim sirja fölött, hogy nem élem meg a
holnapi napot, mely jönni fog és melynek
jöttje kell: amikor minden késedelem és
gatlás nélkül fogok beszélni abban a meg-
győződésben, hogy a rágalom meg fog akad-
ni a vizsgálat és az igazságszolgáltatás kü-
szöbén, mely nem fog parancs alatt állani
és teljesíteni fogja kötelességét.”

Manolescu Strunga volt miniszter levelet
intézett Pop Valerhez, melyben kéri, állapít-
sák meg Manolescu színházi kabinetigazga-
tónak szerepét a devizacsalási ügyben. Min
ismeretes, Manolescu kabinetigazgató Ma-
nolescu-Strunga fiának adta ki magát. A volt
miniszter csodálkozik, hogy a kabinetigaz-
gatót nem tartóztatták le.

SELECT MOZGÓ Hétfői kezdettel:

GRACE MOORE,
a newyorki Metropolitan Opera világhírű énekesnőjének csodás filmje:
CSAK NEKEM DALOLJ!
Pótműsor: KOZAKOK, főszerepben: DON JOSÉ MOICA.

*Bűnvádi feljelentések tömege
Rasvan tábornok milliós
hagyatéka körül*

*Hogyan lett a házvezetőnőből a tábornok felesége. A vacaresti
börtönből az oltár elé... Kie a gyermek? Tízmillió lej értékű
ingatlan rejtélyes utja*

Bucuresti, augusztus 10. Nagyarányu tár-
sadmái botrány foglalkoztatja a főváros
előkelő közönségét. A botrány most már a
bűnvádi hatóságokat is foglalkoztatja, ame-
lyek egész sorozat bűnvádi feljelentés alap-
ján folytatják le a vizsgálatot Rasvan tá-
bornok sokmillió értékű hagyatéka ügyében.
Az egyik fővárosi lap ma feltűnéstkeítő le-
leplezéseket közöl a társadmái botrányról
kapcsolatosan és részletesen ismerteti az
ügy főszereplőjének a nemrégiben elhunyt
tábornok feleségének meglehetősen viharos
multját.

Rasvan Constantin tábornok évekkal e-
előtt özvegyé vált és házvezetőnői minő-
ségben alkalmazta Lebrun Terezia Eugeniát,
egy meglehetősen homályosmultu nőt. A fiat-
tal, szép nő hamarosan a tábornok teljes
bizalmát nyerte el és az idős férfi idővel
beleszeretett házvezetőnőjébe, aki áliását a
barátnő sokkal jövedelmezőbb tisztjével cse-
relte fel. Lebrun Terezia azonban nem sze-
rette idős barátját és vizagztalást keresett,
amit csakhamar meg is talált. Intim barátság
szövődött Rasvan tábornok verseny-
istállója egyik zsokéja, Steker Max és Leb-
run Terezia között, aki egy szép napon
összeszedte a házban található ékszereket
és más értéktárgyakat és megszökött a zso-

kéval. A tábornok bűnvádi feljelentést tett
volt házvezetőnője ellen, mindkettőt letar-
tóztatták és elítélték.

A szerelem azonban hatalmasabbnak bizo-
nyult a családnál. Rasvan tábornok nem
tudott belenyugodni abba hogy elszakadjon
barátnőjétől s amikor az asszony kiszabadult
a vacaresti börtönből, a kapu előtt várta a
tábornok autóját. És ugyszólván a börtönből
mentek az anyakönyvvezető elé. Rasvan tá-
bornok feleségül vette egykori házvezetőnő-
jét és hitlen barátnőjét.

A házasságkötés 1929-ben történt és 1930-
ban a fiatalasszony egészséges leánygyer-
meknek, 1931-ben pedig fiúgyermeknek
adott életet. Az asszony azonban sokszor
próbara tette férje türelmét és néhány hó-
nappal a tábornok halála előtt ismét sza-
kítás történt: a fiatalasszony elhagyta fér-
jét, barátja, egy kapitány kedvéért, akinek
lakására költözött. Rasvan tábornok be-
nyújtotta felesége ellen a válóper és be-
adványában ismertette felesége egész mult-
ját, összes hitlenségeit, kérve a válás ki-
mondását. Mielőtt azonban a válóper be-
fejezést nyert volna, a tábornok meghalt.
Örököse: felesége és két gyermeke lett. S
csak ezután kezdődött a botrány...

A hagyaték rendezése folyamán ugyanis

az özvegy arra a megállapításra jutott,
hogy egy Reisenberg Armand nevű fővárosi
ügynök sulyosan becsapta az elhunytat, aki-
nek két bérházat tízmillió lej értékben Rei-
senberg vette át. Az ügynök szerint a bér-
házakat megvásárolta a tábornoktól, az
özvegy azonban azt állította, hogy rejtélyes
csalásnak esett Rasvan áldozatul és ilyen-
értelmű bűnvádi feljelentést is tett az ügy-
nök ellen.

Az ügyben megindult a vizsgálat, amely
terhelő adatok birtokába jutott és ilymódon
eirendelték Reisenberg letartóztatását. Az
ügynök jelenleg a vacaresti börtön lakója
és itt várja az ügy főtárgyalását. Ugyan-
akkor azonban az özvegy ellen is indult
meg vizsgálat: a gyámhatóság ugyanis fel-
jelentést kapott, amely szerint az özvegy
még a tábornok életében, az együttélés
idején néhány — Rasvan által aláírt —
fehér papírlapot csalt ki és most ezeknek
segítségével a kiskoru gyermekek kárára
értékesíti a hagyaték egyes részeit. Kihall-
gatták az ügyben az özvegyet, aki beismer-
te, hogy tényleg kapott néhány ilyen fehér
lapot. Az árvaszéknél történt feljelentés kü-
lön szenzációja, hogy azt Russuc kapitány
tette, az a katonatiszt, akivel a tábornok
halála előtti időben az özvegy együtt élt.

A kapitány feljelentésében érdekes módon
indokolja meg közbelépését. Azt állítja,
hogy a tábornok második gyermekének ő a
tulajdonképpeni apja, azonban nem akarta
apai jogait érvényesíteni, mert egy millió-
mos tábornok törvényes gyermekek min-
denesetre szebb jövője van, mint egy kapi-
tányéna. Azonban nem tud belenyugodni
abba, hogy volt barátnője most ilymódon
értékesíti a hagyatékot és megkárosítja
gyermekét. A szenzációs feljelentés Ste-
nescu Stefan ügyészhez került, majd az
ügyészi vizagát után Simionescu vizsgáló-
bíró vette kezébe az ügyet. A vizsgálóbíró
előtt az özvegy szintén beismerte, hogy né-
hány félv papir birtokában volt, amelyen
nem szerepelt szöveg, csupán a tábornok
aláírása. Kijelentette továbbá, hogy éksze-
reit, amelyek kizárólag az ő tulajdonát ké-
peztek, tényleg értékesítette. Az ügyben to-
vább folyik a vizsgálat és beavatottak sze-
rint még érdekes fejlemények várhatók.

— Ujabb zavargás volt az indiai Lahore-
ban. Londomból jelentik: Az indiai Lahore-
ban a földreformmal elégedetlenek tömege
fenyegető magatartást tanúsított a karhata-
lom ellen. Fegyverhasználat kövekezett s a
sortüzél három személy életét vesztette s
negyvenheten megsebesültek. Delhiből kar-
hatalmi megerősítéseket vezényeltek Laho-
reba.

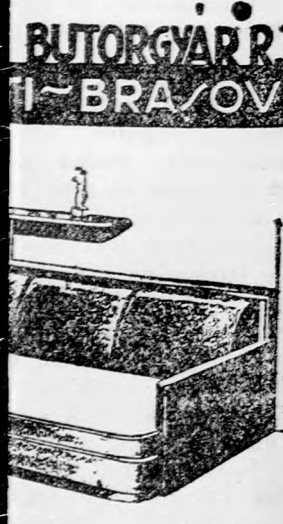
Banca Ilescu S. A. Cluj-nál
Huzás augusztus 15.

Senkinek sem REPUL A SULT
GALAMB a szájába, hanem a sze-
rencse ELEBE KELL MIENNI és
vásárolni s meg kell újítani a sors-
jegyet a

esület
RÉD

vasban
noui csendör-
ek

ostónál
fekvő, nagyterületű
eladó

kemberünk
Önök,
zelt

SPORT

A Haggibbor vízipólócsapata második Cluj bajnokságában

Haggibbor—UEC 1:1 (0:0)

Cluj, augusztus 10. (Az Uj Kelet tud.) Mint azt lapunk tegnapi számában már röviden jelentettük, a cluji vízipólóbajnokságban a Haggibbor csapata tegnap utolsó mérkőzését játszotta a villamosok, az UEC együttes ellen. A mérkőzés eredménye: 1:1 (0:0) volt. Az eldöntetlen eredmény általában meglepetést keltett sportkörökben, mert a Haggibbor csapata klasszissokkal jobb a fiatal, de egyre fejlődő villamosoknál. Ha az eredmény mégis eldöntetlen volt, ennek magyarázata abban rejlik, hogy amíg a Haggibbor csapata nélkülözött két főerőséget Diamanstein és Sándor személyében, addig az UEC az utolsó napon négy egészen kivételes tehetséggel olyan vidéki játékosokkal erősítette meg együttesét, akiknek, mint-hogy seholva igazolva nem voltak, azonnal meg tudták szerezni a játéklehetőséget. A cluji zsidó együttes azonban még így is jobb volt ellenfeleivel. Egyébként a komplett Haggibbor csapatának még alkalma lesz a derék villamosokkal összemérni erejét, amikor is be fogja tudni bizonyítani az eldöntetlen mérkőzés eredményének irrealitását.

A mérkőzésen egyébként a haggibboristák indították az első támadást, a fiatal tartalékosok azonban elnyomták. Most az UEC jön fel, a zsidó csapat jó védelme azonban könnyen hárt. Öt percig változatos játék, majd les miatt a bíró Schwartz II-öt kiállítja. Hasonló sorsra jut fault miatt Balázs, majd kétszer fault miatt a 6. percben Halpern. A villamosok eggyel többen vannak, a Haggibbor pedig épen a védelem szlopja, Halpern hiányzik. Ez a helyzet kedvez a villamosoknak, akik a második félidő 5. percében Széplaki révén sarokgólt érnek el. A kiegyenlítő Haggibbor most ostromba kezd, támad, végül is Glück a szélen leuszik, kicselezi a kaput és a tribünön helyet foglaló kis zsidó sziget nagy öröme megrszéri a kiegyenlítő gólt. Tovább is támad a Haggibbor, az eredmény változására azonban már nincs idő. A mérkőzést Seliceanu Gligor vezette.

Haggibbor. Erős, Schwartz I—Halpern, Neumann, Schwartz II—Glück—Pap.
UEC. Kristyoly, Fesztinger—Balázs, Széplaki, Szócs—Szabó—Harmath.
Az eldöntetlen eredmény révén a Haggibbor csapata a bajnokság második helyén köt ki, ami értékes jutalma a fiatal együttesnek azért a szorgalmas munkáért, amellyel a zsidó sport tekintélyét növelni és annak hírnevét öregbíteni igyekezett.

Montevidóban harmincezer néző előtt Uruguay válogatott labdarúgócsapata 3:1 arányban legyőzte Spanyolország válogatottját.

A brasovi ACFR augusztus 17 és 18-án Bulgáriában szerepel. Szó van róla, hogy Rusciuk, sőt Szófiában is mérkőzzen.

Veszteni is kell tudni! Legalább is így kívánja meg a sportszerőség. Egyik cluji egyesület azonban, amely rendszerint a Haggibborral a „derbi” részvevője szokott lenni, ezt nem látszik tudomásul venni, sőt kirívóan sportszerűtlen eszközökhöz folyamodik, hogy a Haggibbor becsületes küzdelemben kivívott második helyétől a vízipólóbajnokságban elüsse. Tegyük hozzá: ez nem sikerült. Dacára annak, hogy az UEC részére vidékéről a szóbanforgó egyesület négy játékosot hajtott fel és igazoltatott le, dacára annak, hogy a bírókúldést hamis beállításokkal igyekezett megváltoztatni és Seliceanu helyett „saját” bíróját akarta az UEC—Haggibbor meccsre delegáltatni, dacára annak, hogy az UEC elleni saját mérkőzését elhalasztatta átlátszó kifogással, dacára annak, hogy az U ellen súlyosan elvesztett mérkőzését különböző machinációkkal megsemmisítette és újrajátszatta, a Haggibbor második maradt, mert jobb ellenfeleivel. Hiába a rivális megszervezett klakkja, az elkésredéstől tomboló tagjaival, hiába írják utólag sugalmazott lapjaikban, hogy a Haggibbor rosszabb volt (mikor az UEC összesen kétszer lőtt kapura), hiába tervezték, hogy a bajnokságban vezető csapatot igyekeznek majd megfélelő ellenszolgálatás fejében egy pont leadására bírni, ez nem sikerülhetett, mert bár az illetők magukat sportembereknek tartott urak nem is tudnak róla, van még sportmorál és igazság!...

A spanyol Valencia Clujon? Az Universitatea vezetősége az elmaradt Hungária-mérkőzések helyett összeköttetésbe lépett a spanyol Valencia vezetőségével. A spanyol csapat ugyanis a közeljövőben középeurópai turára jön, amelynek során az U szertné a spanyol bajnokság második helyezettjét két cluji mérkőzésre megnyerni. Az Universitatea ügyvezető elnöke, dr Buteanu egyébként még nem tett le azon tervéről, hogy a román-magyar sportbékét létrehozza. A közeli napokban ebben a kérdésben újabb tanácskozások fognak indulni, amelyeknek célja az lesz, hogy miképpen lehetne a kérdést kielégítőleg egyszerűsíteni mindenkorra lezárni.

A részegség rosszabb mint a halál!

Mert a halottról csak jót beszélnek, a részegyet azonban mindenki megveti és ki-neveti.

Eppen ezért öröndetes, hogy ez a beteges szenvedély ma már teljes biztonsággal gyógyítható.

A modern tudomány egy csodálatos készítményt, 15 évi tudományos kísérletezés nagyszerű eredményét bocsátja e célból rendelkezésünkre.

Ez az

ANTIALCOOL

Egy szagtalan és ízetlen gyógyszer, amit a részeges tudta nélkül is bármikor beadhatunk neki, magában az italban, amit inni szokott. Az eredmény abszolút biztos és a gyógyszer garantáltan teljesen ártalmatlan. Néhány nap alatt a részeges örökre kigyógyul szenvedélyéből s az egész szervezet, lelkiállapota újjászültek. Az eredményes tapasztalatok ezrei bizonyítják mindezt.

Egy üveg ára 140, a teljes kurához szükséges két üveg egyszerre szállítva 250 lej. Depozit „ARCO” Bucuresti, Calea Cărlăşilor 91. (Telefon 449/36.)

A Román Kupa jövő évi küzdelmének mezőnyébe nem kevesebb, mint 127 együttes foglal helyett. Ezen számból 75 beiratkozott, míg 52 hivatalból, mint a Nemzeti Bajnokság B) csoportjai és az A)-liga 12 együttese játszanak.

A bécsi Austria három mérkőzést játszik Bucurestiben; augusztus 17-én az Unirea Tricolorral, 18-án a Venus-szal, 20-án Románia válogatottjával.

Petroseniben ma kerül lejátszásra a kiesési derbi második fordulója az AMTE és Jiul között. Az első mérkőzésen Aradon az AMTE nyert 2:0 arányban. A mai mérkőzésre az aradi csapat kíséretében különvonaton mintegy 1000 szurkoló utazott le. A nagy harcot igérő mérkőzésen, amelyen a központ részéről Davila ezredes és Brezoianu vesznek részt, tízezer nézőre számítanak. Bíró a bucuresti Ticea Iliescu.

Prága válogatottja Moszkvában. Prága válogatott labdarúgócsapata ma Moszkvában játszik. Ez az első alkalom a háboru után, hogy cseh csapat Szovjet-Oroszországban turázik. Prága válogatottja Moszkva után Leningrádban és Kiebben is játszott. Prága válogatottjából azonban a Sparta játékosai, akik a Középeurópa Kupa döntőjére pihennek, hiányzanak.

A KKASE nyári mulatsága. A cluji KKASE sportegyesület vigalmi bizottsága augusztus 17-én a hagyományos Anna-bál helyett Ilona-bált rendez. A bál a Calea Moşilor 30 szám alatt levő Zajzon-kertben lesz este fél 10 órai kezdettel. A bállal kapcsolatban a rendezőség táncversenyt, szépségversenyt, szárazhorgászatot, amerikai postát, céllövészetet és egyéb kellemes szórakoztató játékokat rendez. Szünetben szerezés és tűzijáték.

KÖZGAZDASÁG

Nagy terjeszkedési lehetőségei vannak a romániai kivitelnek Palesztinában

A jaffa-telavivi román-palesztinai kereskedelmi kamara most tette közzé az idei év május-junius hónapjaira szóló jelentését, amely sok érdekes adatot ölel fel a két ország közötti kereskedelmi kapcsolat jelenlegi helyzetéről és jövőbeni lehetőségeiről.

A jelentés elsősorban annak a megállapításából indul ki, hogy míg a Palesztinába irányuló román export 1933-ban 581,635 fontot, 1934-ben 953,343 fontot tett ki, addig az idei év első negyedében Palesztina 318,712 pal. font értékű árut importált Romániából, ami annak a jele, hogy a román kivitel Palesztina felé az idei évben is tovább emelkedik.

Természetes, hogy az épülő országnak el-

sősorban.

építőanyagra

van szüksége és ennek a beszerzésénél Románia egyelőre a legfontosabb szállítója Palesztinának. Az idei év első negyedében 30,792 köbméter fűrészelt árut importált tőlünk Palesztina 64,684 pal. font értékben. Hangsúlyozza a jelentés, hogy Romániának nagy erőfeszítéseket kell majd tennie vezető pozíciójának megőrzése érdekében, mivel a palesztinai piac elhódításáért főleg Oroszország igen erős küzdelmet folytat.

A narancsládák

vagy konfekcionált, vagy félkész állapotban külföldről kell importálnia a fában szegény országnak. E cikkben Románia pozícióját mind hangsúlyoztatásban veszélyeztetni Lengyelország, amely erős elhatározással és szisztematikus munkájával hovatovább elhódítja az első helyet Romániától. A lengyel ládakivittel főleg azért tudott ily gyors eredményeket elérni, mivel Lengyelország rendkívül kedvezményes eladási lehetőségeket nyújt a maga területén a palesztinai áru számára. Az idei évben Románia aligha fogja felét exportálni annak a ládamennyiségnek, amit a múlt évben helyezett el a palesztinai piacon. Hozzájárul ehhez a kedvezőtlen helyzeteláulakodáshoz az a tény is, hogy a rossz termésviszonyok következtében Palesztina 10 millió láda helyett csak 7 millió láda déligyümölcsöt fog tudni az idén külföldre szállítani. Az idei év első negyedében egyébként 25,564 köbméter ládárut adott el Románia Palesztinában 82,486 pal. font értékben.

Megemlíti a jelentés, hogy Palesztina butoripara rendkívül fejlett és ennek az iparágak jelentős nyersanyagára van szüksége. Románia, amely butoriparban eléggé bővelkedik, eddig nem mutatott különösebb érdeklődést eme elhelyezkedési lehetőség iránt.

Élelmiszerekben

is erősen behozatalra szorul még az ország. Így az elmúlt évben összesen 2,902,093 pal. font értékű, az idei év január havában pedig 271,347 font értékű élelmiszeri cikket importált Palesztina.

Hangsúlyozza a jelentés, hogy ebben az importban Románia igen jelentős helyet tölt be. Főleg a szarvasmarhabehozatal az, amelyben Románia nagy előhaladást tett és mely komoly munka és megszervezettség esetén oda vezethet, hogy Románia majdnem monopolizálhatja az épülő ország huszbehozatalt. Ennek a lehetőségnek annál nagyobb súlya van, mivel ma Palesztina az egyedül jó piaca a román állatkivitelnek.

Az előállatbehozatal évről-évre emelkedik. Míg 1934-ben összesen 5159 darab vágómarhát importált az új állam Romániából, addig az idei év első negyedének behozatala már 2559 darabba rugott 27,484 pal. font értékben. Jó piaca Palesztina egyébként a fejleszteniexportnak is, az ottani gyermekszaporulat nagy számára való tekintettel. A romániai tehének akklimatizálódó képességének megállapítására most folynak a kísérletek és ettől függ, hogy ez az üzleti kapcsolat hogyan fog kialakulni a két országra nézve.

Az élő szarvasok hasonlóképpen nagy fogyasztási cikket jelentenek kivitel Palesztina felé, bár még a kezdet kezdetén van, máris szép eredményeket. 25,458 darab, május havában pedig már 37,473 darab élőszarvasat adtak el a palesztinai piacon. A fejlődő üzleti lehetőségek kiaknázása végett egy cernáuti cég külön farmot állított fel a palesztinai kivitel számára. Jelenző egyébként a palesztinai szárnasbehozatal emelkedésére, hogy míg az összimport az elmúlt év január havában csak 24,453 darabot tett ki, addig az idei év első havában már 91,388 darabra emelkedett.

A román kivitel ezen újabb ága azonban csak akkor tudhat tartós eredményeket elérni, ha az exportörök kellő gondossággal és elővigyázatossággal járnak el. Így például gyakran panaszkodtak a palesztinai hatóságok, hogy a romániai szárnasállományok között beteg állatok is voltak, ami legtöbbször a ketrecek egészségtelen berendezésén múlt.

Szép kilátásai lehetnek a romániai libakivitelnek is, ha ezzel komolyan foglalkoznának. Jellemző egyébként, hogy a szárnasexportban kifejezetten csak bucovinai cégek vesznek részt.

A tojáskivitel

szintén szép lehetőségekkel bírhatna a romániai exportörök. Bár az épülő ország arra törekszik, hogy e cikkben maga lássa el a szükségleteit, a behozatalt egyelőre nem fogja tudni elmulasztani. Így Palesztina 1934-ben 57 millió darab tojást importált 105,633 pal. font értékben. Ebben a mennyiségben Románia igen kis tétellel szerepelt csak és az idei év első negyedében is csak 144 ezer darabot exportáltunk Palesztinába 363 font értékben. Ennek a hárányos helyzetnek a magyarázata a román tojásexport szervezetlenségében rejlik. (Folytatjuk.)

Az érdekeltek tudomására hozzuk, hogy a cluji Postaigazgatóság f. évi augusztus hó 25-én áreljést tart a cluji postaépület javítási munkálataira. Részletes információ a Kereskedelmi és Iparkamaránál szerezhető be. No. 3113—1935.

Dr. De

ter
Alba-Iulia, augusztus után temették az Alba-Iulia egyik dr Deutsch Mór megyei és orvosi és a zsidó közösség egyéniségét.

A drága halottát dr Springer Sándor nagy emberi és kivatja volt, követendő bernek, aki boldog hette érdekeit, amiközlemben alól volt szó. Kartársai készséges volt: em glóriája fonja át.

Dr Krausz József ság nevében tartott tartalmas beszédet. Gondviselés hosszu sággal jutalmazott hosszabb ideig dolgozott. Nemes szív párosú jócskekedetekre zsidó volt a lelke tudta, hogy a közel léserít van, hanem téséért. Emléke olyan élet hanyadadaása világító akik ismerték és m ték.

Ernster Géza a megható bucsuztató megboldogult uno bucsuzott a halottól

Két város magán dottsége sére a Clujon tal munkájgy

Cluj, augusztus Két napja Clujon t kaügyi miniszter, a del főtitkárral az restek fel a cluji szindikátusa. A k nyújtott át a minir az üzleti zárór továbbá, hogy a 8 szék ki az üzletkre kamarai választásó

A helybeli mag idejüleg a sarmari szindikátusának eln niszter előtt és ha hozta a miniszter magánalkalmazottá ságet Nistor minisz vő Cunescu főmunk ták, akik átvették a retet azokat, hogy zák azokat és tölle fogják a bennük f

Nagy változások szovjet

Bucuresti, augus tes, Románia és C utóbbi időben tárg kedelmi konvenció. A tárgyalások ma szovjetek III szem attasét neveztek k mellé.

Egyébként a szo a nemrégiben válto nem a követség eg rélték. Többek köz ségi tanácsost, aki betöltötte, Moszkv ügyi népbiztosi hi segédigazgatójává Szokolint küldték rizi nagykövetség

Osztrowski felh zését, vacsorát adot gatói és főszerkesz rán a román kül Dragu sajtóigazga helyettes sajtóigaz szónokok, köztük az Titulescut, aki oly sitotta meg a két Különbön Osztrov mán pihenőszabads követség ügyeit Vir A követ csak szept állomáshelyére.

Dr. Deutsch Mór temetése

Alba-Iulia, augusztus 10. Pénteken délután temették osztatlan részvét mellett Alba-Iulia egyik legérdemesebb polgárát, dr. Deutsch Mór aranydiplomás orvost, a megyei és orvosi közélet kimagasló alakját és a zsidó közösségek ádozatok vezetőegységét.

A drága halottat az orvosi kar nevében dr. Springer Sándor bucsuztatta. Kiemelte nagy emberi és kiváló orvosi érdemeit. Ideálja volt, követendő példája az önzetlen embernek, aki boldog volt, ha háttérbe helyezte érdekeit, amikor betegek és az életkezelemben alólmáradottak felségítéséről szó. Kartársai iránt mindig nobilis és készséges volt: emléket a hála és szeretet glóriája fonja át.

Dr. Krausz József dicső főrabbi a hitközség nevében tartott emelkedett szellemű, tartalmas beszédet az elhunyt fölött, akit a Gondviselés hosszú étellel és azzal a boldogsággal jutalmazott, hogy félszázadnál is hosszabb ideig dolgozhatott a szenvedőkért. Nemes szív párosult benne egy dolgos, a jócselekedetekre irányuló jellemmel; igaz zsidó volt a lelke gyökeréig, aki érezte és tudta, hogy a közéleti munka nem a szereplésért van, hanem az emberiség felfejlesztéséért. Emléke áldássá fog válni, mert olyan élet hanyatlott le vele, amelynek példaadása világító fátyla mindazoknak, akik ismerték és munkájának áldását élvezték.

Ernster Géza a chevra nevében mondott megható bucsuztatót, míg Semlyén István, a megboldogult unokája a család nevében bucsuzott a halottól.

Két város magánalkalmazottainak küldöttsége sérelemorvoslást kért a Clujon tartózkodó Nistor munkügyi minisztertől

Cluj, augusztus 10. (Az Uj Kelet tud.) Két napja Clujon tartózkodik Nistor munkügyi miniszter, akit ez alkalomból Nandel főtitkárral az élén küldöttségileg kerestek fel a cluji magánalkalmazottak szindikátusa. A küldöttség emlékiratot nyújtott át a miniszternek, amelyben kéri az üzleti zárórák szigorú ellenőrzését, továbbá, hogy a 8 órai munkaidőt terjeszték ki az üzletekre is és végül, a munkakamarai választások sürgős kiírását.

A helybéli magánalkalmazottak egyidejűleg a sátmari magánalkalmazottak szindikátusának elnöke is megjelent a miniszter előtt és hasonlóan emlékiratban hozta a miniszter tudomására a sátmari magánalkalmazottak sérelmeit. A küldöttséget Nistor miniszter és a kíséretében lévő Cunesco főmunkügyi inspektor fogadták, akik átvették az emlékiratokat és ígéretet tettek, hogy mielőbb áttanulmányozzák azokat és tőlük telhetőleg orvosolni fogják a bennük feltárt sérelmeket.

Nagy változások a bucaresti orosz szovjetkövetségen

Bucaresti, augusztus 10. Mint ismert, Románia és Oroszország között az utóbbi időben tárgyalások folynak kereskedelmi konvenció megkötése érdekében. A tárgyalások megkönnyítése végett a szovjetek III. személyében kereskedelmi attasé neveztek ki a bucaresti követség mellé.

Egyébként a szovjetkövetség kebelében a nemrégiben változások történtek. Majdnem a követség egész személyzetét kicserélték. Többek között Vinogradov követ-ségi tanácsost, aki a sajtóattasé tisztet is betöltötte, Moszkvába hívták, hogy a külügyi népbiztosi hivatal sajtóosztályának segédigazgatójává nevezzék ki. Helyébe Szokolint küldték Bucarestbe, aki a párizsi nagykövetség titkára volt.

Osztrówszki felhasználva Szokolin érkezését, vacsorát adott a fővárosi lapok igazgatói és főszerkesztői számára. A vacsorán a román külügyminisztériumot I. Dragu sajtóigazgató és Raul Anastasiu helyettes sajtóigazgató képviselték. A szónokok, köztük az orosz követ méltatták Titulescut, aki oly szerencsés módon valószínűleg meg a két állam közti közeledést.

Különben Osztrówszki a jövő hét folyamán pihenőszabadságra megy, miáltal a követség ügyeit Vinogradov fogja vezetni. A követ csak szeptember végén tér vissza állomáshelyére.

Minden hajnak szüksége van erre az ápolási módra

Csak akkor ragyog teljes szépségében arca, ha helyesen, s így tökéletesen ápolta a haja.

Ha Elida Shampoo-val ápolja haját mindig illatos, puha, csodálatosan szép és fényes lesz. Haját kedve szerint, könnyen rendezheti el és a hullámok tovább tartanak.

KAMILLOFLOR

Special Shampoo szőke haj számára, a hegykamilla virágkivonatának felhasználásával készült. Hetvenszeresen sűrített tömény kivonat.

BRUNETAFLO

Special Shampoo sötét haj számára, a sötét színű haj legjobban szépitő és ápoló szerét tartalmaz.

ELIDA SHAMPOO

Két elnök egyesült és két politikai csoport ment tönkre

Máris agonizál a nagy lármával megalakított keresztény nemzeti párt

Cluj, augusztus 10. (Az Uj Kelet tud.) A Patria, a nemzeti parasztpárt erdélyi hivatalos lapja mai számában igen érdekes analízis alá veszi a Cuza és a Goga féle fúzió után az új keresztény nemzeti pártban előállott helyzetet és az új pártnak azokat a nehézségeit és bajait, amelyek születésével együtt jöttek a világra.

„Hogy elég legyen téve bizonyos árményekben húzódozó manőverezésnek — írja a Patria — amely manőverezésnek a nyári hónapokban olyan hangosan hirdették meg a polgári szabadságjogok megszilukítását, és az erős kéz rezsimjének uralomrakülését, tárgyalások folytát, sőt tárgyalások folynak még ma is egy jobboldali politikai blokk megalakítására, amelynek amellet, hogy az volna a hivatása, hogy átültesse Romániába az olasz fasiszmuhoz, vagy a német náciizmushoz hasonló doktrínákat, azt a szerepet kellene játszania, amelyet a multban az avarescanus párt játszott, amely egyszerű eszköz volt a liberális párt kezében, hogy ki lehessen játszani a román demokrácia, vagyis a nemzeti parasztpárt ellen.

Ezeknek az árményekben meghúzódozó manőverezésnek jobb híján, első eredményük volt a Cuza és Goga közötti fúziónak a létrehozása. Ebből az egyesületből született meg az ugynevezett nemzeti keresztény párt egy legfőbb elnökkel, meg egy aktív elnökkel és számos apró és nagyobb szentekkel, akik ugy-látszik, nem hajlamosak elfogadni azt, ami történt.

Az elégedetlenség egyforma nagyok mind a két oldalon. A cuzista ifjuság egyáltalában nincs megelégedve azzal, hogy hogyan osztozták ki a megyefőnökségeket, Cuza régi hűségű fegyvertársai és barátai pedig azt állítják, hogy a fúziót anélkül csinálták meg, hogy őket megkérdezték volna és hogy ilyen formán nem hajlandók a vezért követni azon az uton, amely legfeljebb csak kalandokra vezethet.

Az első ember, aki határozottan felemelte tiltakozó szavát, Cuza fővárosi törzsfőnöke,

Vasilescu Valjan volt, aki elsőrendű választási erőt képvisel, mert igen nagy személyes tábora van. Vasilescu Valjan egész szvitjével ellenszegült a tudta nélkül megkötött fúziónak és kijelentette, hogy nem követi többet Gogát, hanem átveszi a Goga árulása miatt árván maradt nemzeti agrárpárt vezetését, ahova egybe fogja tömöríteni azokat a régi gogistákat, akik szintén ellene vannak a cu-

zistákkal való fúzióknak és lintranzingensen kitértanak régi politikai hitvallásuk mellett. Ezek az akciók, amelyek egyre sürűbbek jelentkeznek úgy az egyik, mint a másik oldalon, mélysegesen megzavarták a nemzeti keresztény párt kétféle vezetőségét. A párt kétségbeeső helyzete tükröződik vissza abban a kommunikációban, amelyik Cuza aláírásával jelent meg a párt hivatalos orgaumában és amely egyrésztől megbélyegzi az engedetlenkedőket, másrésztől kétségbeesett felhívással fordul az egykori hívekhez, hogy ne hagyják el az új pártot.

Nincs már kétség afőlött, hogy a nemzeti keresztény párt szerencsétlen pillanatban jött a világra és szerencsétlen véget is fog érni. Egy mondatban úgy lehet összesűriteni a helyzetet: két elnök egyesült és két politikai csoport ment tönkre.

Sipos igazgató zsidózik és elveszi a terménykereskedők élet-lehetőségeit

Hogy akarja megerősíteni pozícióját egy kisebbségi állami tisztviselő

Satu-Mare, augusztus 10. (Az Uj Kelet tud.) Felháborító eset tartja izgalomban a város zsidó terménykereskedőit. A szerdai terményvásár alkalmából olyan ember részéről érte őket sérelem, aki maga is kisebbségi, de az állam szolgálatában áll és állása inog. Szerdai magatartásával úgy látszik pozícióját akarta megerősíteni és ezt a helybéli zsidó terményesek bőrére cselekedte.

Sipos Sándorról van szó, aki a helybéli piacon az intervenció buzavásárlást irányítja. Teszi ezt oly heveséggel, és egyoldaluan, hogy közben megfélekedzik önmagáról és egy tekintélyes adófizető réteg — a terménykereskedők összessége — ellen áskálódik, még pedig igen elítélendő harcmodorban.

Szerdán annyira elfogta a buzgalom, hogy zsidózott is, sőt becsületsértő kifeje-

zéseket használt. Sorra látogatta a terményraktárakat és mindenütt lebeszélte a gazdákat, nehogy a „zsidóknak” adják el terményüket. Ilyeneket mondott Sipos igazgató ur: „Ne hagyjátok magatokat a zsidóktól kizsákmányolni! Inkább adjátok el az államnak a buzátokat és ne ezeknek a tolharoknak.”

B. H. terményes áruaktárában már kész megkötött üzletet talált, mire addig beszélt, amíg a paraszt vissza lépett a vásártól, közben lezsidózta és letolvajozta a kereskedőt és sűrűn emlegette Palesztinát is. És egy ilyen ember áll a satumarei mezőgazdasági kamara élén.

A szerdai sérelem nem marad megtorlatlanul. A végig megbántott kereskedők küldöttségileg a prefektushoz készülnek és tőle kérnek elégtételt Sipos igazgató tulkapásaival szemben.

MOZGÓFILM MŰVÉSZET

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Ez műsor! Világvárosi program: I. Főherceg násza. Operett. Willy Fritsch, Paul Hörbiger, Trude Marlen. II. Halálgrás a szakadékba. Harry Piel. Előadások kezdete: 3, 6, 9-ór. Helyárak: 7 és 10 lej. Két film és egy attrakció: I. Titokzatos asszony. Lukács Pál, Elisa Landi, Warner Oland. II. Alexandra. Jeritza Mária, Szőke Szakáll. III. A maramuresi medve. Helyárak: 7 és 10 lej. Kezdet: 3, 6, 9.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Vasárnap délelőtt 11-ór matiné: Öngyás-ga szobalánya. Fősz.: Szőke Szakáll. II. Betyárbecsület. Helyárak: 12 lej. Ma, vasárnap nagy kettős premier műsor: I. Betyárbecsület. A legszenzációsabb premier cowboy sláger. Zane Grey regénye után. Fősz.: Randolp Scott, a világhírű lovas. II. Sziget. Modern szuperfilm. Fősz.: Brigitte Helm, Willy Fritsch. Uj Paramount journal. Előadások kezdete: Sziget 3.20, 6.20, 9.30, Betyárbecsület: 5, 8, 11.

SZINKOR MOZGÓ MŰSORA:

(A leghűvösebb nyári mozgó)

Vasárnap délelőtt 11-ór: Joseph Schmidt olcsó helyárakkal. Minden jegy 10 lej. Előtte Micky Mauss. Csütörtöktől: Joseph Schmidt, a világ leghíresebb tenoristájának utolsó, legszenzációsabb filmje: Csillag ragyog az égen. Előadások: 3, 5, 7, 9 órákor. Helyárak: 10 és 17 lej. Hétfőn: Sylvia Sidney.

AZ OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat és vasárnap: Krisztina királynő. Fősz.: Greta Garbo, John Gilbert. Rendezte: Rouben Mamoulian. A szezon leghatalmasabb alkotása.

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, augusztus 11.

Bucuresti. 11.15: Cristeia zenekar. 12.20: Lemezek. 17: Jazz. 20.20: Rádiózenekar. 22.20 Lemezek.
Budapest. 12.30: Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. 13.50: Hanglemezek. 15.50: Fuvózenekar. 17: Cigányzene. 19: Zongoraszóó. 20.10: Bárony Rózi ének számai. 23: Cigányzene. 24.05: Hírek.
Dortmich. 19.15: Szoprán és zongoraszóó. 21.30: Szórakoztató zene.
London. 21.20: Szoprán és zenekari hangverseny.
Bécs. 20.40: Salzburgi ünnepi játékok. 22.35: Szórakoztató hangverseny.
Brüsszel. 19.15: Enekhangverseny. 22.10: Szórakoztató hangverseny.
Brinn. 8.30: Hegedűverseny.
Prága. 20.40: Rádiózenekar.
Koppenhága. 20.10: Operarészletek. 21.15: Mozart művek.
Poste Parisien. 22.30: Könnyű zene lemezek.
Toulouse. 23.15: Szórakoztató zene.
Hilversum. 19.35: Szórakoztató hangverseny. 21.40: Rádiózenekar.
Huzen. 19.55: Rádiózenekar.
Belgrád. 23: Hangverseny.
Ljubljana. 20.15: Romantikus zene.
Zágráb. 21.15: Zongorahangverseny.
Varsó. 21: Schumann dalok.
Luembour. 22.15: Könnyű zene. 23: Hangverseny.
Róma. 22: Szimfonikus hangverseny.
Stockholm. 22: Szólista-hangverseny.

Hétfő, augusztus 12.

Bucuresti. 12.05: Lemezek. 20.10: Szólista. 21.50: Hangverseny. 22.15: Hírek. 22.25: A hangverseny folytatása.
Budapest. 6.54: Torna, utána hanglemezek. 10: Hírek. 12.05: Cigányzene. 18.05: Hanglemezek. 20.05: Az operaház tagjaiból alakult zenekar hangverseny. 23: Jazz. 24.05: Hírek.
Dortmich. 22.15: Szalonötös.
London. 22.10: Táncczene.
Scottish. 21: Rádiózenekar.
Bécs. 22.10: Kamarazene. 21: Hangverseny.
Prága. 16.30: Rádiózenekar. 21.35: Szalon-egyes.
Koppenhága. 21.30: Híres énekesek lemezeit.
Poste Parisien. 20.10: Hangverseny. 22.30: Könnyű zene.
Toulouse. 21.35: Szimfonikus hangverseny. 23.45: Operáriák.

Egészséget és szerencsét

hozz. Önnek ez a nyaralás, ha szabadodgára magával viszi zsebében sorsjegyét

Bárhon is lenne, a szerencse mindenüvé követi, ha sorsjegy van a zsebében. Falun, városban, a hegyekben, a tenger partján a sorsjegy szerencsét hoz Önnek és gazdaggá teheti. Az új terv szerint 140.000 sorsjegy közül 72.319 nyer. A játékosoknak tehát 51.60 %-os esélyük van, hogy a 284.634.560 leiből, amelyet a 4. osztály alatt elosztanak, 6 milliót nyerjenek.

Ne menjen nyaralni, míg meg nem vette a milliók sorsjegyét!

Az Állami Sorsjáték

Colecturile principale din Ardeal, Banat și Bucovina

Banca Goldschmidt	Oradea	Economia
Casa de Pastrare Generala din Arad S. A.	Oradea	Institutul Comercial de Credit Banca Dacia
„Fortuna” Alex. Enkelhardt	Uj. Mures	Union
Banca Comerciala Nationala	Timisoara	Ernest Revas
Banca Cehigisler & Horowitz		Banca Centrala
Alfred Noe		Banca de Scurt
Banca Iliescu		Banca Timisoara

Könnyítés a héber nyelv tanításában

— N. Zelewinsky új héber tan-könyvei —

Országunkban, ahol a hivatalos fórumokon oly kevés történik a zsidó tanügy érdekében, különös hálával és elismeréssel kell fogadnunk Zelewinsky bucaresti héber tanár agitálását.

Zelewinsky négy részből álló héber nyelvkönyvet írt és nagy agitálásával meg is alkotta a „Galil” nevű kiadótársaságot, amely a műnek mind a négy részét ki is nyomatta.

Akik a héber nyelv tanításával foglalkoz, azok tudják, hogy mily nehézséget jelentett mindig a tankönyv megválasztása. Ha végre meg is találtuk a félig meddig megfelelő könyvet, úgy a legnagyobb nehézségekre ütközött annak külföldről való behozatala, mert Romániában mind-egyik nem adtak ki modern héber tankönyvet. Gyakran eltelt a tanév harmada, míg az összes tanuló megkapták könyveiket. Ugyancsak nehézségeket okozott azon körülmény is, hogy ezen külföldi könyvek nem voltak aprobálva minisztériumok által. De az árak is oly magas volt a külföldi valuta, a vám és a szállítási költségek következtében, hogy azokat a szegényebb tanulók meg sem szerezhették.

Ha csupán ezen nehézségeket eliminálta volna Zelewinsky, már ezzel is érdemeit szerzett volna magának. Könyve aránylag olcsó. Bucarestben kapható és a minisztérium által aprobálva is van.

De különben is megállja a versenyt bármily, külföldön megjelent héber nyelv-

könyvvel. Zelewinsky sok éven keresztül foglalkozott az élő héber nyelv tanításával és könyveit a gyakorlatban nyert tapasztalatok alapján állította össze. Nagyon ügyelt arra, hogy az olvasmányok ne haladják meg a tanuló szókincsét és hogy azok mégis érdekesek és élénkek legyenek. Alig találunk a könyvekben olyan olvasmányt, amelynek ne lenne irodalmi értéke. Mert Zelewinsky a héber irodalom tengeréből a legszebb gyöngyöket szedte össze. Lépten-nyomon találkoznak S. Bencionnak, Dávid és Jákob Frischmannak, Jaawitznak, Frischmannak, Bialiknak, Katzenelsohnnak és az összes modern héber íróknak és költőknek remekeivel.

A nyelv elsajátítása mellett Zelewinsky könyveiből a zsidó népeletet is megismeri a tanuló. Olvasmányai, költeményei, csaknem mind a zsidó életből vannak merítve. Költői szépségben jelennek meg a tanuló előtt ünnepeink, gyásznapjaink, zsidó szokásaink és bölcsseinknek örökértékű tanításai. Különös vonzerővel fognak birni az ifjúságra azon szép olvasmányok, amelyek Palesztináról szólnak.

Radikális újítást látunk ezen könyvekben, amennyiben ezek rendszeresen adják a zsidók történetét is. Abrahámtól a mai napig, úgy, hogy a héber nyelvvel egyidejűleg a zsidók történetét is megtanulhatja a diák, ami héber nyelven mindaddig alig volt megírva. És mindezt vonzóvá és érdekessé teszi azon rengeteg történelmi kép és különféle illusztráció, amely a művet díszíti.

A mű második része, megjelenése után néhány hónappal teljesen elfogyott. A most megjelenő második kiadásban ugyan-csak radikális újítást fog képezni azon tény, hogy abban egy egész csekély elvált-

tozással — amelyet csak az fog észrevenni, akit arra figyelmeztetni fognak — meg lesz különböztetve a szefárd dialektusban „o“-nak olvasandó kamac katan az „á“-nak olvasandó kamac gadoltól, amely megkülönböztetés mindaddig nagy nehézséget okozott a tanulóknak. Ezen módszert már rég ajánlotta a híres vilnai dr. Schneider az ő hatalmas művében, de a gyakorlatban mindaddig nem nagyon alkalmazták.

Nagyon emelné az olvasó könyvek értékét és használhatóságát, ha azok az a híresebb írók és költők rövid életrajzát is megadnák, legalább a negyedik részben. Ugyancsak hibáztatjuk, hogy a mű nyelvtani szabályokat, írásgyakorlatokat egyáltalán nem nyújt. A könyvek igen jól használhatók a középiskolákban, de itt érezhető lesz a nyelvtani anyag hiánya. Ajánljuk a következő kiadásokban eme hiány pótlását, ami egyelőre akképp lehetne eliminálni, hogy a szerző a negyedik rész olvasmányait tekintetbe véve, egy kis nyelvtan könyvet jelentetne meg, minél előbb.

A kiadó címe: Editura ebraica „Galil” Bucuresti, V. Calea Ducești 23.

Fleischer Lipót

Izr. Leányinternátus Arad

Josif Vulcan 4. Felvesz egy nyilvános iskola-lába járó, mint bel- és külföldi magántanulókat mérsékelt díjazásért. Állandó tanári felügyelet, korrepetálás és bőséges jó ellátás. Prospektussal szolgál az igazgatóság.

APRÓ HIRDETÉS

Egyszeri közzététel egy sor 2 lej, tartalommal 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Aláírással 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Feligaz-kozelet csak egy továbbitunk, ha portóközvet-velékelve van.

Házasságokat biztos eredménnyel közvetít a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „Marea” iroda, Cluj, Regele Ferdinand 116.

Parcellák a Házsongárdban. Hét darab legnagyobb, legszebb parcella a Házsongárd legszebb helyén, szép, emelkedett, kilátásos, sima helyen, kitűnő termőfélékkel beültetve, leszállított áron eladó. Értekezhetni: Cluj, Str. N. Iorga 5 alatt a tulajdonosnál.

Iskolaidényre egy-két fiút vagy leányt szigorúan ort. jobb család elvállal teljes el-átásra, esetleg korrepetálással. Érdeklődni: Oradea, Str. Cuza Voda 47 lehet.

Széphangu fiatal kántor, kitűnő zenei képzettséggel, előimádkozma a főünnepeken. Köicsönös megegyezés esetén állandósított kántori, hitoktatói és jegyzői állást is elvállal-álna. Megkereséseket szívességből Fried Miksa Timisoara, Str. Balasa 30, továbbít.

Keresek azonnalra önálló zsidó szakácsmót, ugyanoda nevelőnt héber, román, német, francia és lehetőleg zenetudással. „Lelke-ismeretes” jellegre.

Kiadó novemberre négyszobás modern lak-ás (Vlad-cég felett), Piata Mihai Viteazul 39, háztulajdonosnál.

Üzemképes Chevrolet teherautó eladó Bog-nár és Szántó cégnél.

Elsőrendű, konfekcióban jártas segédet ke-res Gárdos divatruház Petroseni.

Keresek intelligens német kisasszonyt 8-éves kislíam mellé. Cím: Silberger Lipótné, Cehul-Silvaniei.

1 és 3 szobás lakás Cal. Reg. Ferdinand 127, továbbá 3 szobás, komfortos lakás Str. Reg. Maria 9 szám alatt azonnal kiadó. Ér-tekezni házimesternél.

Üvegesek, képkeregetezők! Erdély nagyvá-rosában, főútcán, bevezetett jömeneteli kép-keretező üzlet, kapcsolatos hasonozalmák-kal, teljes árukészlettel és felszereléssel, cse-ládi okok miatt, jutányos áron eladó. Levele-ket: „Lelépés nélkül” jellegre a kiadóba ké-rem.

Eladó diógyökér kombinált háló, új, mely áll 3 szekrény, 1 reamier, 1 asztal, 4 szék-ből, kárpitozva, teljesen készen. Cal. Victoria 55, asztalosműhely.

Saul Cser-ber költő klub elnök-ban. Ebből alábbi ism-tészetétől, gyar fordít

Bialik antipodu a krimi Saul Cse-tőnek tulajdonké-p-ze. Könnyű volt állapítani, hogy a hamidrást és az egészen elfordul-imádjá. Sőt néma-benyomást nemhe-ly csak ellenve-s-lik verseire. Pedig álló költő, aki a-első köztől fog-egyenységének leg-a tendenciózus „lyek az egyik tá-másikban féltel-gyobb népszerűsá-g-ami Csernichov-pantheonjában (C-jobban tetszik a-örök helyet bizto-5 képviseli a mo-dalt, az egyszerű-derűt és báji: Ara-zadokig nem volt-dalköltő, aki dalol-és Csernichovskv-bibliából merite te-ry az életből mer-lek én — És ő is-ha dal két ajkán-zengnek”. Csernich-ilyen könnyű és

J. L. Perez, a szin-gon prózáiró, szin-egy kis héber dal-ségével és finom-tett volna a héber-mert külsőleg olya-szinte nyomta anu-ghetto-harcok hőz-Egészen más is-Csernichovskv nev-mi szülők gyerme-élet nyomorúság-ott magába az-melancholiát. Szab-hamidrás határán-ban írja első ver-delbergi egyetem-nyai a talmudi ag-la „Csernichovskv-Dehmel, Alfred de-két áttitaja a bet-chovskyt az egész-bágyadt szemek eg-gött szemlélik a-ky lángoló szemek-mint lobogó ünne-letti meg, amiben é-jának épp úgy t-vidékének és a leányja épp úgy t-mosolygó rózsája-tott nagy szemek-mébe néz, mélyed-geibe.

S a természet is-leti. Egy-két cese-egész tájképhangu-ges éj. — Halk t-A ködös sötét he-bolyong”. — És t-veszi komolyan, ar-ő sebet”. Csernich-rendevez. Sokkal í-dön az égen alkori-jár a hold és né-résülő féltelmes v-árnyékkal tele”. V-viszi a leány nevé-ti az idők határa-Csernichovskynál-tenger mellett ele-bokat, „Nappal a-esőktizével — Tit-ötétség éjjel. —Örök jeges sárter-nában — gyángé-

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO LEVÉLTÁRSALAPJA

CSERNICHOVSKY

Saul Csernichovszkyt a nagy héber költőt a palesztinai héber Pen-klub elnökévé választották a napokban. Ebből az alkalomból közöljük az alábbi ismertetést Csernichovszky költészetéről, Patai József, a költő magyar fordítójának tollából.

Bialik antipodusaként szoktak emlegetni a krími Saul Csernichovszky-t. De a két költőnek tulajdonképpen egymáshoz semmi köze. Könnyű volt a látszat: után itélve megállapítani, hogy míg Bialik imádja a Besz-bamidrást és az ősi tanít, Csernichovszky egészen elfordul tőle és a görög isteneket imádja. Sőt nemely kritikuskikéből azt a benyomást nyerhetjük, mintha Csernichovszky csak ellenversenyt akart volna írni Bialik verseire. Pedig Csernichovszky egész, önálló költő, aki a héber irodalomban a legelső köztől foglal helyet. Az ő költői egyéniségének legerősebb oldala nem azok a tendenciós, „zsidó-ellenes“ versek, amelyek az egyik táborban megbotránkoszták, a másikban féltelen örömet kelteve, a legnagyobb népszerűságra tettek szert.

Ami Csernichovszkyknak a héber poézis pantheonjában (Csernichovszkyknak bizonyára jobban tetszik a pantheon, mint a Szentély) örök helyet biztosít: az az ő dalköltésze. Ő képviseli a modern héber költészetben a dalt, az egyszerű, bensőséges, szívből fakadó derűt és báji árasztó, könnyed dait. Évszázadokig nem volt a héber költészetben igazi dalköltő, aki dalolna, „wie der Vogel singt“, és Csernichovszky izzig-végig az. Nadzszara a bibliából merítte ide illeszt, míg Csernichovszky az életből merít. „Már régen mást ölelek én — És ő is mást ölelt, — De hogyan dai két ajkamon — Mégis csak róla zengek“. Csernichovszky előtt nem találunk ilyen könnyű és közvetlen strófákat.

J. L. Perez, a legnagyobb héber és szargon prózáíró, szintén kiadott fiatal korában egy kis héber dalos füzetet, amely közvetlen segítségével és finom lágyágával új utat törhetett volna a héber költészetben, de talán mert külsőleg olyan szerényen lépett fel, szinte nyomtalanul tűnt el az akkori meggő ghetto-harcok között.

Egészen más is volt a levegő, amelyben Csernichovszky nevelkedett. Mint jómódú krími szülők gyermeke nem ismerte a ghetto-élet nyomoruságait mint Bialik és nem szívtott magába az anyatejvel keserűséget és melancholiát. Szabadon nőtt fel, tul a Besz-bamidrás határán. Bialik a valinai jesivában írja első verseit, Csernichovszky a heidelbergi egyetemen. Bialik ifjúkori olvasmányai a talmudi agáda s a misztikus kabbala, Csernichovszkyé Shelley, Burns, Richard Dehmel, Alfred de Musset. Bialik fiatal lelkét átitatja a beteges fájdalom, Csernichovszkyét az egészséges életöröm. Bialik bágyadt szemei egy szomorú ködfátyol mögött szemlélik a mindenséget, Csernichovszky lángoló szemei úgy néznek a világba, mint lobogó ünnepi fátylak. Őt csak az ihlet meg, amiben életöröm erjed. Nehár partjának épp úgy tud örülni, mint a Jordán vidékének és a heidelbergi kocsmáros kis leánya épp úgy tűzeli dalra, mint Hebron mosolygó rózsája. És ugyanazokkal a nyitott nagy szemekkel, amikkel a leány szemébe néz, mélyed bele a természet szépségeibe.

S a természet is csendes, halk kis dalokra ihletti. Egy-két ecsetvonással megrögzit egy egész tájképfangulatot. „Titokzatos mélységes éj, — Halk titkokat susog a lomb, — A ködös sötét hegyeken — Félélmes óriás bolyong“. — És talán a költő maga sem veszi komolyan, amikor „érzi örök idők vérszobát“. Csernichovszky lelke nincs erre rendezve. Sokkal jobban van ő otthon, „Middón az égen alkony pirja leng, — Almodya jár a hold és néma a csend, — Mint vadrészes félélmes serege — Gyűlnek a felhők árnyékkal tele“. Vagy amikor Heineként elviszi a leány nevét a dal szárnyain és elrejt a dal határain tul. És a leány-nevek Csernichovszkynál is gyorsan változnak. A tenger mellett elegiát dalol és irigyl a habokat, „Nappal a nap csokolgatja sugársoktúzával — Titkos szárnya alá rejt halk szótéjegyel. — Járnak forró dőlőveken sötét égjel. — Ólkeznak vágyva örök jezes szírtén, — Ólkeznak vágyva néma — gyengéd tavak nincsen. — Szor-

relmesen odabújnak olykor hegytövéhez — S elváláskor fájdalmat, but egyikük sem érez“.

Ilyen a Csernichovszky temperamentuma. És ez nyilatkozik meg a zsidósághoz való viszonyában is. Ami idillikus, ami bájos a zsidó életben, megragadja a lelkét és dalt fakaszt belőle. Amire Bialik csak később, nyugodtabb élete napsugaras delén akadt rá, a zsidó népköltészet világi motívumait Csernichovszky már egész fiatal korában is felhasználta. Lelke tele van zsidó gyermekkori emlékekkel és Csernichovszky a férfiú is szívének minden szálával a zsidósághoz van kapcsolva. De természetesen, hogy szeretné a zsidóságot a maga formájára átalakítani. A Cionizmus ideálja ép úgy lelkesíti, mint Bialikot. De míg Bialik a zsidó jövőt és erősségét a zsidó tanban látja, Csernichovszky arról dalol, hogy „felvirágozik népem is majd, — Uj életre éled, — Leveti a rablincset, — A sok ezredévet. — Él, virágozik, szeret, alkot, — Felpattan a börtön, — Nem sóvárog föl a mennybe, — Élmi fog a földön“ — Csernichovszkyt nem büvöli el a mennybe néző talmudista

Leányhachsara Csehországban

Az egész rövid ideje fennálló Machlaka Wizo Hechaluc eddig különböző értékes munkákat végzett, melyek nem annyira nagy teljesítményekben, mint inkább sok megoldatlan kérdés feldolgozásában nyilvánulnak meg, melyek a leányok hachsarájánál adódnak. Az utóbbi fél évben ismét rámutattak azokra a hiányokra, amelyek a lányok Erec Jiszraele vló előkészítésénél megmutatkoznak. A palesztinai közösségnek képzett munkaerőre van szüksége a háztartásban és a konyhában és éppen ezen a téren lép előtérbe a képzett munkaerők érzékelhető hiánya. Háztartás és minden egyéb, ami ezzel összeköttetésben van, a lakás rendbentartása, a feghernmű gondozása, tisztaság és rend — igen fontos hivatás és éppen ilyen fontos a konyha vezetése és a bevásárlás, mely szintén felelősséggel jár. Hogy ezt a fennálló hiányt a legjobb lehetőség szerint pótolja, a Machlaka Wizo Hechaluc elhatározta, hogy akciót vezet be, mely akciót azt cázozza, hogy a **chalucák** privát háztartásokban való működéssel szeressék meg maguknak a hiányzó praktikus ismereteket.

Igyekszik fognak a chaverákat olyan helyeken elhelyezni ahol résztvehetnek a chalucsoport kulturéletében is. A lehetőség szerint meg fogják próbálni azt is, hogy egy

hajnali talmudszíráma. Chanukaéji fantáziájában a zsidó ősök, mint Arany viziójában a régi magyarok, megdöbbenve látják, hogyan satnyultak el az invadékaik. És Csernichovszky szerint mindennek a profétizmus és a rabbinizmus az oka, mert a „hit-kibóvitók“ ahelyett, hogy a zsidóság testi erejét fejlesztették volna, arra szoktatták, hogy mindig csak az égre nézzen fel. Ezért követeli a zsidó vallás teljes revízióját, az ősz szes zsidó értékek átértékelését. És áhítattal borul le Apolló szobra előtt és elpanaszolja, hogy „vénhedt a nép, megvénhedt istene, — Az eltemetett vágyak gerjedelmek — Száz nemzedéknek sötét tömlőcsebből — kiszabadulnak életre kelnek. — Fényt, fényt áhít bennem minden ideg, — Minden csepp vérem életért liheg, — Fényért és életért... És eljöttem elébed... Imádom az erőt, az életet. — És minden kincset, melyet elraboltak — Mindenható nagy istenem kezéből — Sugárt kerülő rothadt élőholtak; — Hős Kánaán-vivők istene volt, — ki népevel sivatagokba nyargal — És megkötöztek imaszíjjakkal...“

Nincs okunk, hogy ezért az Apolló-imádkozásért zsidótlansággal vádoljuk Csernichovszkyt. Amint hogy Heine és Ady Páris-imádkozása sem hazaaúlás. Csernichovszky nem zárta be maga mögött a ghetto ajta-

ját hanem be akarja lopni a fényt az életet Apolló templomából a ghetto homályába. Csernichovszky nem érti meg a nagy fantáziát, amely a zsidók hadi elgyengülésében rejlett, nem ismeri fel a nagy hatalmat, amelyet a zsidóságnak éppen az adott, hogy a fegyver népe helye „az írás népe“ lett.

Nietzsche szellemében dörog a passzivitás ellen és átoknak mondja azt a mérhetetlen hódítást is, amelyet a zsidóság a keresztény vallás megteremtése által az egész világon tett. „Ösvényemen tévelyg a gyarló ember és első vagyok, ki hozzád visszatér“ — mondja Apollónak a zsidó. De hogy milyen Csernichovszky istene, azt leírja egy másik versében, a „hamis proféta látomásai“-ban: „S ha kérditek: ki hát: Urad? — Vessz el istened felé. — A földön él ő nem a mennyben, — S a föld, a föld az emberé. Ha láttok szép fát, zöld mezőt, — Magas hegyet, kis patakot, — Hol hus és vér s élet rezeg, — Imádjátok, Isten van ott. — és gyermeke a Végtelesség, — Vágy, munka, szenvedély, erő. — Nem szellemeknek Istene, — A szív Istene ő.“

Ime a kabela és Spinoza panteizmusa, amelyet a zsidóságnak a chaszidizmus is diadalra juttatott.

ru kell legyen a következménye. A háború borzalmaival Hamméiri, mint volt frontharcos és szibériai hadifogoly, saját tapasztalataiból és élményeiből ismeri és több jelentős könyvében vázolt.

A regény, „Tenuvah“, visszatérőzi a szerző sokoldalú, magávalragadó temperamentumát. Hallatlanul élethű képe a chaluc földért és munkáért való nélkülözésteljes munkájának. Érinti az országépítés összes problémáit és sok más olyan fontos kérdést, mely korunk életét betölti.

Palesztinában egy állandó konfliktus van egy etikai és népi követelésekkel mezőgazdaságra alapított Erec Jiszrael és egy gazdaság és tőke által industrializált racionalis és nem ideálizmussal telített Palesztina között. Ezt a konfliktust Hamméiri plasztikusan érzékelteti. Egy fiatal tehetséges mérnöknek szüksége van egy kvuca területre, hogy megalapítsa óriási vállalatát, mely mögött hatalmas tőkecsoport áll. A kvuca vonakodik földjét odaadni, részint a rengeteg áldozat árán megszerzett földhöz való szenvedélyes ragaszkodás miatt, részint pedig intuitív oppozícióból, melyet az industrializált, a kvuca ideájától elidegenített Palesztina iránt táplál. A szerző válaszolja a „minden értékek átértékelését“, amit mérnök a számára idegen chalucvivalgással különösen Tenuvával, a chalucával való találkozás és kontaktusa után eszközöl. Tenuvát és a mérnököt egy hirtelen, heves szenvedély ragadja magával; Tenuvah elhagyja a községet, melynek élete tiz évét áldozta fel, hogy teljesítse kötelességét, mint anya és feleség.

A két típus, akik a regény főalakjait képezik, az elegáns, praktikus, sportoló, széles és büszke Bella kinek fővonásai a hiúság és határtalan uralomvágyás és a szerény, áldozatkész, konvenciókat nem ismerő chaluca, Tenuva, rendkívüli elevenségével és melegséggel vannak megragzóva. Bella meg testesíti a mai Európa és Amerika zsidó asszonyai között igen gyakran előforduló típust, míg Tenuva, aki minden egyszerűsége mellett egy remek típus, mely megeleveníti a Palesztinában teremődő új nótípus alakját. A zsidó asszony megváltozása, felszabadulása, a munkáért és közösségért való küzdelme, felejtethetetlenül van itt megörökítve. Most készül a könyv német fordítása. A német kiadás a galut zsidó asszonyaihoz lesz hivatva ezt a jelentékeny és nagyszerű művet közelebbhozni és megismertetni.

Jung Wizo munka Baiamaren. A baiamarei Jung-Wizo csoport nem tart nyári szünetet és a nyári hónapok alatt épp oly intenzíven végzi munkáját, mint egész évben. Gyűléseiket rendszeresen tartják. Dr Rachel Klompus látogatása alkalmával a fagyalttestély előtt intim megbeszélést tartottak a csoport tagjai Klompusné részvételével. Készülnek a perselyversenyre. Részt vesznek a gyűjtésben, melyet a bányai zsidóság a héber kulturház felépítésére rendez. Julius 16-i ülésüket Becker Mordechai chaver látogatta meg és előadást tartott a leányoknak.

A „Tenuvah“ az első palesztinai kvuca-regény

Végre sikerült egy héber írónak a kvuca és tagjai életét, valamint az országépítés problémáit egy regényben összefoglalni. — Nem véletlen az, hogy éppen Avigdor Hamméirinak, a kiváló héber lyrikusnak, epikusnak és publicistának jutott ez a munka, hogy az országépítés heroikus korszakát tökéletes művészi formába öntse.

Avigdor Hamméiri 1890-ben született Magyarországon. Ellentétben legtöbb héber írónal nem a gettóból került ki és így nem kellett áthidalnia azt a mély szakadékot, mely a gettó világot Európa világtól elválasztotta. Nagyszerűen indult magyaryelvű karrierjét feláldozta azért hogy kizárólag héber nyelven alkosson. Jelentékeny alkotásai vannak, mint lírikusnak, epikusnak, drámaírónak és zsurnalisztának és a politikai és kulturális élet terén mindig, mint gát lánélkül, bátor polemikus, ténykedett. Külföldön különösen „A nagy örület“ című műve által ismerik, mely majdnem az összes európai nyelvekre le van fordítva. Költemény legutóbb 1933-bi jelentek meg „Sefer Haschirim“ címen. (Dalok könyve).

Évszázadunk legfontosabb problémái elevednek meg Hamméiri könyveiben: az igazságtalanság és a jelenlegi állapotok ke-

gyetlensége elleni mély felháborodás és az ugyanolyan mély és szenvedélyes hit ezen helyzet megváltozásában, az őszinte ember harca istenért és világért, emberért és népért, szeretetért és gyűlöletért. Nem ismeri a közönyösséget, még kevésbé a környezethez való kényelmes alkalmazkodást, a napi problémáktól való mesterséges elkülönülést valamely párthoz vagy világnézethez való rabszolgai odaadást és mindenekelett ébredő, méltatlankodó, álműveket és kényelmes ész és érzékszokásokat szétromboló természettel rendelkezik.

Hamméiri számára Palesztina és a héber renaissance mozgalom a magaslatos, de százszázalékosan átélt realitás. Egyetlen más héber költőnél sem található a nemzeti új-jászületés eszméje iránt olyan mélyen szántó odaadás, minden szükkeblű sovinizmus nélkül, mint nála. Hamméiri nemzeti ideálja a proféták ideálja és ezért az ő számára egy kizsákmányoláson, elnyomatáson és pénzimádaton alapított Palesztina elképzelhetetlen. Tekintet nélkül küzd minden olyan megnyilatkozás ellen, amely az ő véleménye szerint a nemzeti eszme meghamisítását vonhatja maga után. A pénzt, mint öncélt, ellenséges eszköznek tekint, melynek hábo-

Istenkeresők a Kárpátok alatt

A MÁRAMAROSI CHASZIDIZMUS REGÉNYE

IRTA: SCHÖN DEZSŐ

(45)

Vajjon mennyiben változott a maramuresi zsidók élete száz esztendő alatt?

Talán befolyásolták őket az újonnan kiépített közlekedési eszközök? Igaz, ott lejjebb, a Tisza-mentén a zsidók tutajokat viték Szolnokig és Titelig, nagy városokat láttak és hallották idegen emberek beszédét, de a hegyek közé, a „rike“-ba nem jutott el ez a zaj. Az ő országukat a hegyekbe torkolt, számukra ott volt a világ vége. A Kárpátokon túl nincs semmi tovább és valahányszor szó esik a legszentebb és leghétköznapiabb témáról: a rebéről, a taracvölgyi zsidó büszkén verhetne mellét: „Az egész világ wizensitzi chaszidokból áll. Az egész világ Tarackköztől—Borsáig“.

Vajjon mennyiben változott meg az ő életük azzal, hogy táviró- és telefonhuzalokat építettek és a nagyvárosokban rotációsok kezdték önteni magukból a hirtanyagot? Az ő beszédtemájuk változatlanul a régi maradt. Háborkról beszéltek és „Fanye Gánev“-ről, aki gyűlöli a zsidókat és mindig verekedni akar, Rotschildról, akinek töméntelen kincse van, Bál Sémről s a többi szentről, akik természetfölötti erejükkel elhárították a zsidóság utjából a bajt. Ők egyforma érdeklődéssel hallgatták úgy az egyik mesét, mint a másikat. Az egyik „jüdis nájesz“ volt, a másik „gajis nájesz“. S a rotációsok korszakában ők még mindig megkérdézték a falubeli szabadságot zsidó katonákat, hogy tulajdonképpen hány háboruban vett részt, hogy a király szereti-e a zsidókat és hogy igaz-e az, hogy a disznóhúsuk édes íze van. Közben szörnyen sajnálták szegénységüket, — dehogyan vállalta volna közülük valaki, hogy melléje kerüljön a tulvilágon...

Talán a ruházatok változott volna meg egy évszázad alatt? Lehet, mert ők nem emlékeztek arra, hogy dédapáik miképpen öltözködtek. Jómaguk nyáron meztelül jártak, gatyában és mellényben, nagy caddiklival és fejkön azzal az apró sapkával, amit a rebe megáldott. Akinek nem volt jobb dolga, kiült az árokpartra, egy kis csoport verődött össze és mesélte boronykról és lovakról, életről és halálról. Szombaton strájmli volt a fejkön, ilyenkor a beszemedrisbe mentek és az asszonyok üttek ki az árokpartra. Az asszonyok is a caddikról beszéltek. Az ő témájuk középpontjában is a rebe alakja állott. Az ő meséjük is azzal kezdődött, hogy „in zchisz fin gite jid“, illetve: szent rabbik érdeme az, hogy élnek és egészségesek. Amit azután tárgyaltak meg, az mind mellékes volt. Hogy hát kinek a felesége van áldott állapotban, a szomszéd faluban ki lépett jegybe és hogy lám, egy szépasszonyt a régi időkben is rejtegetni kellett, mert Hinde Rechl, Velvi felesége azt olvasta ki a multheti cenerenéből, hogy Ábrahám atyánk ládába zárta Sára asszonyt és amikor a végén felfedezték, letagadta, hogy az ő felesége volna...

Arról sem tudtak, hogy az elmúlt száz esztendő alatt lábbelijük megváltozott volna. Jómaguk télen csizmát hordtak, jó vastagon kenték rá az olajat, hogy csak úgy szottyogott és nyolc-tíz esztendő után, amikor a csizma már hasznavehetetlen volt, levágták a szárát és eladták a parasztnak bocskorra.

Talán a közterhek könnyebbültek meg az elmúlt száz esztendő alatt? Erről szó sem volt. Akkor a türelmi adó adott gondot, most száz esztendővel később a „kizkilceg“ és „wärmegye“ okozott gondot. Az adózás tekintetében pontosan úgy viselkedtek, mint nemzsidó szomszédjaik. Amikor látták, hogy a falu végéről irnokok, csendőrök és esküdtek jönnek, könyveket, párnákat és gyapjupokrokat cipelnek, szélfutott a hír: „me gajt benemen“, mire lezárták a lakásokat és akinek sikerült, az elmenekült.

Igaz, a falvakban az elmúlt száz esztendő során mikvéket építettek. Ez nagy haladás volt és a kultúrának egy bizonyos fokát jelentette. Hétköznapiokon, valahányszor befűtöttek a mikvébe, tudták a faluban, hogy kinek a felesége van soron, de az ilyen apró intimítások csak fokozták a falu lakosai között a meghitt viszonyt. Az öregek arról is tudtak, hogy hajdánban az illető asszony férjének mázel-tovot mondtak, de az a szokás nem volt életképes, mert kiment a divatból. Valóban jó dolog a mikvé. Péntek délután, amikor az egyik kádba beleül a melamed, a másikba a sakter, a zsidók elhelyezkednek köröttük és megbeszélnek a világ sorát. A kádkak mellé locát huznak és aki előbb jön, az beteszi a lábát a kádba és áztatja. (Nagyon egészséges a reuma ellen. Sem a melamed, sem a sakter nem veszik rossz néven ezt a kis bizalmasodást, elvégre ők jó két órát szeretnek ülni a kádban, — csak nem állhatnak ezidő alatt tétlenül a többi zsidók... Rakják csak nyugodtan lábukat a kádba, míg elférnek...)

Talán az életmentés körül történtek változások száz esztendő alatt? Ma nem fordulhat elő éhség, mint egy évszázaddal előbb, mert vasutvonalak vannak és messzire vidékről hozzák a gabonát. Az ő korszakuk azért lényegében nem változott. Az ő korszakuk ma is a cibere maradt, a krumpli és a puliszka, a szombati kalács és a csólentbe való ürühús. Ha száz esztendővel előbb talán voltak, akik meghaltak az éhségtől, ők most se

pukkadtak ki a jólétől. Hogy néhol mégis akadt egy-egy zsidó, aki kétszer hetenként friss malékenyeret és tejfelt evett, — az csak kivétel volt, amely annál inkább megerősítette a szabályt.

Vagy talán annyiban változtak az idők, hogy míg száz évvel előbb gezerákat adtak ki a zsidóság ellen, ezek most megszűntek? Az öregek tudtak mesélni zsarnok földesurakról, szervezett rablóbandákról és környötelen kancelláról. De miégéb az új iskolarendelet, ha nem a legsúlyosabb gezerá? Az embert folytonosan idézgetik és állandó rettegésben kell élnie. Pedig ők úgy szavaztak, ahogy a szolgabíró ur mondta, amikor kijött a faluba és Fávisnál a tornácra állott és beszélt hozzájuk és kérte őket, hogy a saját érdekében szavazzanak a kormánypartra, mert a zsidó embernek a kormány mellett van a helye. Az iskolában mégis gyötrik őket és a szolgabíró is azt mondja, hogy a törvényi törvény, és ellen nincs apelláta. Legalább megtanulnak a gyermekek írni olvasni — mondja a szolgabíró. Igaz, ők is azt akarják, hogy a gyermek megtanuljon írni-olvasni, de nem az iskolában, hanem a chéderben...

A maramuresi zsidó megmaradt olyannak, amilyen száz esztendővel előbb volt. Csoda-e, ha ilyen körülmények között eseményszámba ment a wizensitzi kiküldöttek látogatása? A taracvölgyi raseköl és a rebe bizalmasa meztelül, csizmával a vállukon jártak az országutat. Ahol megjelentek, felderültek az arcok és melegen ünnepelték őket.

A kis havasi falunak igazi ünnepe volt az a néhány nap, amit a wizensitzi kiküldöttek ott eltöltöttek. Reb Mardche Chune igazi szentnek tartották és fölötté élveztek szavaival, amikor a chaszidizmust magyarázta. A fogékony lelkek magukbaszították Reb Mardche Chune meséit, színes és megkapó elbeszéléseit. Mert Reb Mardche Chune új dolgokat is hallottak. Mély értelmet tulajdonított azoknak az ételmaradékoknak, amelyek a rebe asztaláról lekerültek. Magyarázta az áldozó oltárhoz hasonló rebe-asztalt, a tikun-t és a szivak egymástratálását egy kézfogás és öszinte „lechájim“ kapcsán. A chaszidizmus legnagyobb erényének a magasabbrendű erkölcsöt: az emberi tulajdonságoknak rendszeres és megfeszített munkával való megnevelését tartotta. Reb Mardche Chune társaságában nem volt szabad rágalmozni és eláztatni valakit, mert ő ilyenkor úgy tett, mintha szundikálna és így fejezte ki tiltakozását. A rágalom — így tanította — kiüzi a Sechinát a meghitt baráti körből. Ha meséjének végére ért, rendszerint nyögött egyet és ilyeneket mondott:

„Amikor elpusztult a szentély, megszűntek az áldozások és a kohániták szolgálata megszakadt. Árva, szegény és koldus maradt a zsidó nép. Sok évszázaddal később jött a chaszidizmus és a „szipure caddikim“ — a „caddikok elbeszélései“ formájában új szolgálatot iktatott be. Ez a szolgálat részben pótolta a mi szörnyű nagy veszteségünket. De a Sátán beleavatkozott a dologba és kinyomtatta a caddikok elbeszéléseit. Az elbeszélések holt betűanyagággá zsugorodtak, kiszállott belőlük a lélek és megfosztották a chaszidizmust attól, ami legnagyobb érdeme volt.“

A kis havasi falvak zsidói melegen ünnepelték a wizensitzi kiküldötteket. Estéről-estére a beszemedresben gyűlt össze a falu apraja-nagyja, énekeltek, táncoltak s hallgatták Reb Mardche Chune eleven, a chaszidizmus ősforrásból fakadó elbeszéléseit. Hajnaltájában a fiatalok észrevétlenül lefüggönyözték a beszemedres ablakait, hogy a feltörő nap sugarai ne törjék meg a gyönyörű éjszakák varázsát...

A kvitliket és a „pidjan“-okat átadták a kiküldötteknek, ők tolmácsolták a rebe jókívánásait, betegeket látogattak s aki a kiküldöttekkel „elintézte“ a dolgát, megnyugodott, mert tudta, hogy ennek révén közvetlen érintkezésbe lépett a caddikkal.

A wizensitzi chaszidizmust ilyen formán nem törte le a szigeti háború. A wizensitzi udvar fényét semmi sem homályosította el. Ellenkezőleg: a rebe önkéntes száműzetésre ítélte magát, nem lépte át Maramures határát és ezáltal személye még inkább megnőtt és felmagasztosult. Lángolólelkű apostolainak sikerült a maramuresi falvakba azt a csodás atmoszférát varázsolni, mely a wizensitzi rebék rezidenciáját mindenkoron betöltötte.

HARMINKILENCEDIK FEJEZET

Zsigmond Dezső, Cluj város országgyűlési képviselője kipirult arccal jött ki a pénzügyi államtitkár szobájából. Zavarban volt. Ugy nézett ki, mint azok az emberek, akik sorsjeggyel a kezükben vizsgálják a nyemreménylistát, a nagy nyemremények mellett összehasonlítják a számokat és miután ráeszméltek arra, hogy tényleg az ő számuk az, amelyik megütötte a főnyemreményt, — előbb meleg fut végig testükön, majd a kezük lehanytlik és tévován néznek körül. Egy pillanatra nem tudják, hogy mit csináljanak.

Zsigmond Dezső behuzta maga mögött az államtitkár szoba párnázott ajtaját, végiment az osztálytanácsos szobáján és a hosszú folyosón. Végre kint volt a szabad levegőn. Megállott.

A minisztérium előtt három sighetzi zsidó várakozott rá. Három testvér, a sighetzi Káhn József fiai. Amikor a képviselő arca feltűnt a kapun, odarohantak és egyszerre kérdezték: Mi van?

— Megkaptuk a maramuresi regálét — mondta. Kétszázezer forint az évi bér.

Zsigmond Dezsőnek nem volt inyére a sighetzi zsidókkal való társulás. A kocsmajogok leváltása volt napirenden, Maramures kitűnő üzletnek ígérkezett és Zsigmond lépéseket tett abban az irányban, hogy megkapja a maramuresi regálébérletet. Az üzlethez zsidó kellett, de Zsigmondnak már meg volt a maga zsidója: a bistrítai Brecher. A cluji képviselő számításait kerestették a sighetzi Káhnok, mert ők is megmozgattak minden követ, hogy az üzlet az ő kezükben hulljon. A maramuresi képviselők a megyei főispánnal egyetemben öklükkel verték Wekerle pénzügyminiszter asztalát (már amennyire kormánypartii képviselő miniszteri asztalt verhet...) és követelték a regálébérletet a sighetiek számára. Másnap, amikor Zsigmond Dezső a miniszter elé járult, a miniszter azzal fogadta, hogy: „Muszáj lesz engedned, Dezsőkém“ — mire Zsigmond Dezső hétrét görnyedve kijelentette: „Öh, excellenciás uram, óhajod az én számomra mindig parancs“. És a Káhnok bekerültek az üzletbe.

A három Káhn-testvér kitörő örömmel fogadta a nagyszerű hírt, megszorogták a derék honatya kezét és elrohantak. A legközelebbi postahivatalnál, táviratírlapot kértek és Nachmen Hers, a család filozófusa a következőket írta rája: „Egész Maramures területére regálét megkaptuk. Kérjük, adja vállalkozásunkhoz kegyes áldását. Igréjük, mindent igazságszeresen fogunk rendezni.“

A Káhn-testvérek távirata Hager Baruch wizensitzi rabbinak volt címezve. Ez a távirat volt az új regálébérlet első ténykedése. Azután elmentek a képviselő lakására, hogy megbeszéljék a további teendőket. Amikor a képviselő lakásán újra összejöttek, boldog elégedettséggel dörszölték kezeiket. Komoly, egész valószínűtlenül nagy üzlet volt akkor, a tizenkilencedik század kilencvenes éveiben a maramuresi pálinka. A legnagyobb üzlet volt, ami egyáltalán magánkézben lehetett. Ha az ember arra a kérdésre, hogy „mi volt Maramures számára a pálinka?“ — egyetlen szóval akarna válaszolni, azt kéne mondania: minden. A pálinka jelezte az élet kezdetét és a lét végét. Pálinka kellett a munkához, az örömhöz és a bánathoz. A maramuresi ember életutja pálinkás üvegekből volt kirakva. Pálinka nélkül nem volt kaláka, születés, lakodalom, halotti tor, ünnep és mulatozás. Pálinkát használtak a csikarúshoz, pálinkát a fogfájáshoz és pálinkát a fejfájáshoz. Egyszóval: — minden alkalomra kéznél volt a pálinkás üveg.

Maramuresben mindenki ivott pálinkát. A román, a rutén és a zsidó. Egrészt, mert Maramures hegyvidék és nem terem meg a bor, másrészt — mert a pálinka azért mégis egészen más valami. Pálinkát lehet éhgyomorral inni és akkor is, ha az ember ebéde maléből és hagymából, vagy turótokányból áll. Valóságos tradíciója volt Maramuresben a pálinkának. Honorárium lett belőle s nem ritkán pénzegységnek is számított. A rutén menyasszony, aki a nászéjszakát követő reggelen fiatal férjének egy, e célra készentartott darabka fehércukrot nyújtott át, azon kívánságának jelképekül, hogy a házasságuk olyan édes legyen, mint a cukor, — a nagyobb hatás kedvéért a cukor mellé egy kis kupica pálinkát is készített, mert annak varázserejében mégis jobban bizott...

A pálinka nem ismert faji és felekezeti különbséget. Ami a román ember számára a „petrecane“-t jelentette, az a zsidó ember számára a „tikun“ volt. És volt járzeit, reggeli kiddy és péntekesti „bate“. Ezekre a péntekesti chaszid-mulatságokra málét, heringet és pálinkát hoztak, mert a chaszidizmus demokratikus szelleme nem volt hajlandó elismerni a kiváltságokat. Mindenki egyformán kellett, hogy adjon, hogy a szegényebbek ne szegényüljenek meg a módosokkal.

Igaz, hogy a chaszidikus zsidóság csak eszközt látott a pálinkában és sose tévesztette össze a céllal. A chaszid zsidó sose itta magát részegre. Kabbalisztikus magyarázatokkal fűszerezték a pálinkát, beszéltek az anyagról, a földi materiáról, amit meg kell vesztegetni. Ahhoz a királyfihoz hasonlították az embert, aki bujdosásból tér haza és saját palota-szolgáit kénytelen megvesztegetni, hogy beengedjék. Eszköz volt a pálinka a chaszidizmus kezében, arra szolgált, hogy „tikun“ (javítás) útján elősegítse a szívek közeledését. Miközben a chaszidok megízlelték a pálinkát, szentéletű férfiakról meséltek és ezáltal erősödött a hit és megszilárdultak a zsidóság alapjai. A chaszid zsidó sose ivott „pálinkát“, hanem „lechájim“-ot. Amikor lechájim-ot isznak — így magyarázták — legalább két zsidó kell, hogy jelen legyen és két „jid“ — az Örökvaló neve. Ahol két zsidó egy kis pálinka mellett lechájim-ot iszik, jelen van az Örökvaló szelleme is. Sőt, a chaszidizmus teoretikusai tovább is mentek. A pálinka szeszfokozatát is kimagyarázták. A tiszta szesz kilencvenhat fokos és a jó chaszid csakis ilyet iszik, mert kilencvenhat: „caddik-váv“, számokban kifejezve annyit tesz ki, amennyi az ő kimondhatatlan szent nevének a számértéke. („Sem ádnáj im hákajle!“).

[Folytatás]

Modern

Piata Unirii

Eman

Ugy ment ez a h...
a verő napfényben...
uccáján, mint a n...
testesülése. Nem...
frizurát, nem volt...
az orrán és nem ke...
nyomását. Mégis...
olyan arcot vágott...
ná: ez aztán igen...
csenek kispolgári g...
Mert a nő, akiről...
mondtuk, fényes na...
uccán, feszes lovalg...
csal jobbkezeiben, a...
risen ütögette ragy...
szárát. És amint ez...
(előg gyakra)n) ug...
ba, mint valaki olya...
ke tömegben és akine...
arra, hogy ilyen g...
felszegett fejjel néz...
dők tömegén.

Semmi kivételvaló...
ta egy felületen szem...
csu természet nagy...
briccses nadrág, ho...
ta meg a világoské...
hogy a kis pattogó...
beszéljünk. Csak a f...
lantásra is némi vi...
hez a kifogástalan...
szalmaszínre sárgító...
haját és erősen kif...
Határozottan volt e...
lami sfinx-szerű, me...
ugy tünt az ember...
lény. Ez a fej korán...
lan lovaglódresszhez...
voglódressz sem ille...

És mily borzalom...
meg-megsapkodta...
voglóostorral, ahog...
Curtis Mahler, vagy...
olvasta, megcsillant...
minivörös, hegyesre...

Lehet, hogy való...
mert, hogy még nem...
tulságosan kipihent...
a külseje. De az is...
dictu), hogy csak...
kétszertelenül előny...
megmutassa az em...
éppen a barátnőme...
nem olyan sürke tu...
már ország-világ...
körülsetálta velük a...
ki még ügyet sem v...
Már szégyeltem m...
ért. Hátha valóban...
igaz, hogy ehhez tu...
tul melegen süt a...
sokat) egy óra mul...
akadt utam és ki jö...
ez a modern Diana...
Emenciálódunk n...
kissé ferde vonalban...
az egész.

Mert akárki is m...
többet jelent, mint...
mondó sitalpak az e...
már ország-világ...
körülsetálta velük a...
ki még ügyet sem v...
Már szégyeltem m...
ért. Hátha valóban...
igaz, hogy ehhez tu...
tul melegen süt a...
sokat) egy óra mul...
akadt utam és ki jö...
ez a modern Diana...
Emenciálódunk n...
kissé ferde vonalban...
az egész.

— Iorga is belesz...
Bucurestiből jelent...
előtt Valeni de Mun...
a nemzeti demokrá...
hajtóbizottsága. Iorg...
kommal fontos nyilat...

HIREK

**Modern csillárt
olcsón
Constructio**
Piata Unirii 31. Telefon: 83.

Emancipáció

Ugy ment ez a hölgy az uccán délelőtt, a verő napfényben és a város forgalmas uccáján, mint a nő „emancipáció” megtestesülése. Nem viselt ugyan lesimitott frizurát, nem volt szarukeretes szemüveg az orrán és nem keltette egy tudós nő benyomását. Mégis, aki elment mellette olyan arcot vágott, mintha mondani akarna: ez aztán igen, ez a nő mer, ennek nincsenek kispolgári gátlásai.

Mert a nő, akiről szó van, úgy ahogy mondtuk, fényes nappal ment a forgalmas uccán, feszes lovaglódresszben, kis korbáccsal jobbkezében, amellyel amugy díszesen ütögette ragyogó fekete csizmájának szarját. És amint ezt a műveletet végezte, (elégg gyakran) úgy tekintett szét a világra, mint valaki olyan, aki felül áll a szürke tömegben és akinek minden oka megvan arra, hogy ilyen gondatlan arccal, kicsit felszegett fejjel nézzen végig a bémészködők tömegén.

Semmi kivétel nélkül nem találhatott rajta egy felületes szemlélő. Igazán fiús, karcos természetén nagyon jól feszült a fekete bricsesz nadrág, hozzá gondosan válogatta meg a világoskék jölszabot ingbluzeit, hogy a kis pattogó lovaglókorbácsról ne is beszéljünk. Csak a feje, az keltett első pillantásra is némi visszatetszést. Mert ehhez a kifogástalan sportszerű öltözkéshöz szalmaszínre sárgított, huncutul göndör haját és erősen kifestett arcot „viselt”. Határozottan volt ebben a jelenségben valami színes-szörnyű, mert az első pillantásra úgy tűnt az embernek, mint egy kétféle lény. Ez a fej korántsem illet a kifogástalan lovaglódresszhez, mint ahogyan a lovaglódressz sem illett ehhez a fejhez.

Es mily borzalom, még a tetejében, amint meg-megcsapkodta csizmáját azzal a lovaglóostorral, ahogy nyilván valamelyik Curts Mahler, vagy Benicckiné regényben olvasta, megcsillantak a napfényben kármínvörös, hegyesre reszelt vámpírkörmei. Lehet, hogy valóban lovagolni készült, mert, hogy még nem volt, az biztos. Ehhez túlságosan kipihent és jól lesimitott volt a külseje. De az is meglehet (horribile dictu), hogy csak éppen felvette ezt a kétségtelenül előnyös ruhadarabot, hogy megmutassa az embereknek, vagy esetleg éppen a barátjainak, hogy ő „valaki”, ő nem olyan szürke tucat lény. És bemutatva a déli korzón excentrikus „sétaruháját”, hadd pukkadjanak az ismerősök azon, hogy ő milyen nagyvilági dáma. Hogy ő modern sportlady, és van benne merészség is.

Mert akárki is mit mond, ez mégis csak többet jelent, mint télen azok a semmitmondó sítalpak az ember vállán, amit na már ország-világ visel és akármennyire körülsétálták velük az ember a korzót, senki még ügyet sem vetett rá.

Már szégyeltem magam a rosszmájúságért. Hátha valóban lovagolni megy. Az igaz, hogy ehhez túl későre jár az idő és túl melegen sűt a nap. De (nem mondom sokat) egy óra múlva ismét ezen az uton akadt utam és ki jön velem szembe, mint ez a modern Diana 1935.

Emancipálódnak nem mondom, csak egy kissé ferde vonalban lendültünk el. Ennyi az egész.

Halász Erzsébet

Iorga is beleszólt a politikai koncertbe. Bucurestiből jelentik: Ma, vasárnap délelőtt Valeni de Mumteban kezdi meg üléseit a nemzeti demokrata párt központi végrehajtóbizottsága. Iorga professzor ez alkalommal fontos nyilatkozatokat fog adni.

Az állami apparátus egyszerűsítése. Bucurestiből jelentik: Az igazságügyminisztériumban tegnap Pop Valer elnöke alatt ülést tartott az állami apparátus egyszerűsítési bizottsága. Az előadott jelentésekből kitérnek, hogy a földművelésügyi, közmunkaügyi, igazságügyi és belügyminisztériumokban a munkálatok befejezés előtt állanak. Valer Pop azt szeretné, hogy a bizottság munkálatait még szeptember eleje előtt befejezze, aminek érdekében megtörténtek a szükséges intézkedések.

Orbay Zsuzsa képzőművészeti kiállítása az Újságíróklubban. Hétfőn érdekes képzőművészeti kiállítás nyílik meg az Újságíróklubban: egy fiatal festőművész: Orbay Zsuzsa tárlata. A művésznek szokatlanul egyéni, talán vitatható, de mindenesetre eredeti stílusa minden bizonytalanság nélkül érdeklődést fog kelteni a közönség soraiban. Leegyszerűsített technika, portréinek egyénien markáns jellegzetesége, kontemplatív és befelé ható szemlélete erőteljesen jelentkezik képein, melyek külső igénytelenségük látszata ellenére is komoly belső értékek bizonyítói. Orbay Zsuzsát kétségkívül komoly művészi szempontok vezérik s éppen ezért lendül túl a megszokottság és az iskolai kereteken. Tárlatának részletesebb ismertetésére egyik legközelebbi számunkban visszatérünk.

Fej-, váll- és ágyékrheumánál, ischiásnál, idegfájdalmaknál, szagátánál és szábanál a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendkívül hasznos házi szer, mert korán reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát alaposan kitisztítja és méregteleníti. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József víz gyors, biztos és kellemes hatása hűgysavfelhalmozódásnál és kövsavnyomhamoknál is kiválóan érvényesül.

Vizbe fulladt Satumaren egy katoná. A Szamos széles medrére ismét elnyelt egy emberéletet. Ezuttal Osan Ioan, a helybeli 87. gyalogezred közkapitánya az áldozat, aki Seinibe lakik és szülei látogatására indult. A szabadságos katoná kedden fürdőni ment a Szamosra és Lipan közelében baráti szemelattára elnyelték a hullámok. Holttestét még nem vetette partra a víz és lezuhant hozzá tartozói is hiába keresik a vizbe fulladt katonát kedd óta, noha állandóan kutatják a Szamos medrét.

HÉTFŐTŐL:

Eggert Márta

filmje az EDISON-ban.

A satumarei Poale Hadati közgyűlése. Vasárnap tartotta f. évi közgyűlést a satumarei Poale Hadati nagy érdeklődés mellett Ordentlich Viktor, a B. H. Hamizrach nevében nyitja meg a közgyűlést, üdvözlő szavaiban további munkára serkenti, majd átadja a szót dr. Fejes Lajos mizrach elnöknek, aki beszámol az oradeai konferenciáról, levezeti a gyűlést és megejti a választásokat az alantani szerint: Diszelnök dr. Fejes Lajos, elnök Ordentlich Viktor, alelnök Steinmetz Alter, pénztárnok Adler Jenő, titkár Griffel Jenő, ellenőrök Weisz Jenő és Pollák Ignác. Választmány: Mesinger Dezső, Weisz Salamon, Weinberger Jenő, Weisz Henrik, Ferenczi Béla és Kóvári Leopold.

Ifjú kommunisták a vádlottak padján. Sattmarról jelentik: Augusztus 1-én tizenkét ifjú kommunistát tartóztatott le a satumarei rendőrség és kihallgatásuk után átadta őket az ügyészségnek. A törvényszék ma tárgyalta ügyüket és vezetőjüket, Kohn Manyit egyévi fogságra ítélte. Kettő kivételével valamennyi vádlottat elítélték.

A Független Újság e heti számából kiemeljük a következő cikkeket: Spectator: Kötörés. Hozzászólás az erdélyi irodalom budapesti vitájához, Molter Károly: Apór és Mikes, Guttman Miklós: Budapest egyik legérdekesebb figurája Ruszt József, Demeiter Béla: Graur feltűnésű könyve Ferenc Ferdinándról, Ignatus: Vita nincs, Szemléltetés román versfordítása, Barta Lajos novellája. Az angol pacifizmus lélektana. A német nemzeti szocializmus és a zsidó nagytöke, Rockefeller utja a száz esztendő felé, Kalotai Gábor: Bánság hétről-hétre, Dénes Béla (Budapest): Egy magyar író 1935-ben, Földes Sándor: A szlovénközi magyarság helyzete. Számos bel- és külpolitikai jegyzet, közgazdasági, fűrdőrovet, stb. Az elevenen szerkesztett hetilap egy száma 5 lej. Kapható mindenütt, ahol magyarul olvasnak.

7 olcsó nap

Püspök fürdőben

Báile Episcopesti Oradea mellett
Augusztus 18-tól 25-ig
Viktoria szállodában 840 lej
Transilvania szállodában 980 lej
Dácia szállodában 1120 lej

Hétnapi nyaralásban bennfoglaltatik:

Lakás, háromszori kitűnő étkezés étlap szerint, naponta 1. o. meleg vagy hullámfürdő, zene, gyógydíj, borralvalók.

Kitűnő zene

A kurszalokban minden este tánc, tombola. 50% vasuti kedvezmény, visszautazás gratis.

Kivánatra ortodox kóser ellátás

Iszap-fürdő! Hullám-fürdő!

7 olcsó nap árait saison végéig garantáljuk!

A király a brasovi repülőgépgyárban. Brasovból jelentik: Az uralkodó tegnap Caranfil légügyi alminiszter kíséretében látogatást tett az IAR repülőgépgyárban. Papaná főhadnagy bemutatott egy új román gyártmányú utasszállító gépet, majd a király visszatért Sinaia-ba.

Siklásztás lappangott a bucaresti igazságügyi palotában elkövetett öngyilkosság mögött. Bucurestiből jelentik: Kapcsolatban Constantin Verdeaának a bucaresti törvényszék egyik irnokának az igazságügyi palota illemhelyén elkövetett öngyilkossági kísérletével, megállapított nyert, hogy a törvényszéki jegyző pénztárából 150.000 lej hiányzik. Verdea kijelentette, hogy csak kis összeget vett ki abból, míg a többi Elefterescu irnok tulajdonította el, aki a szobájában dolgozik és aki fénylegesen kezeli a pénzt. Az elővezetett és szembesített Elefterescu kijelentette, hogy nem „kölszönzött” a pénztárából csupán 20.000 lejt, míg a többi Verdea vette ki. A vizsgálóbíró letartóztatási parancsot adott ki Elefterescu ellen.

Építési hír. Deveseri Emil, építész-mérnök tovább folytatja, most már állandóan, cluj-i működését, bucaresti tavaszi építkezéseit befejezve és ott megindítja az újabbakat. Cluj-i tel. 9-64, bucaresti 45-507.

HÉTFŐTŐL:

Eggert Márta

filmje az EDISON-ban.

Rövid hírek mindenünnen. Egy Ruzi nevű jezsuita szerzetes két spanyol papzövedék társaságában a Neri hegy megmászására indult. Miatán hosszú ideig nem tértek vissza, keresésükre indultak, de már csak holttestüket találták meg egy szakadékban. — Bécsből jelentik, hogy a tanítókat kéthetes tanfolyamokra rendelik be a fővárosba, amikor térképölvasást, teoretant tanulnak és lövészgyakorlatokat tartanak. Ösztől az iskolákban is tanítani fognak katonai jellegű tárgyakat. — A párizsi szovjetkövettség egyik tanácsosát autóbaleset érte. Az orvosi beavatkozás ellenére, néhány óra múlva kiszervezett. — Budapestben 500 sztrájkoló építőmunkás és a karhatalom között összeütközés volt, amelynek következtében 12 sztrájkoló megsebesült, egyet pedig letartóztatottak.

Az amerikai kommunisták sztrájkot szítanak a közmunkáknál dolgozó munkanélküliek körében. Washingtonból jelentik: A lakók közlése szerint az amerikai kommunista vezetők sztrájkot készítenek szítani az amerikai közmunkáknál dolgozó munkanélküliek körében. Roosevelt elnök a hírrel kapcsolatban sajtónyilatkozatban leszögezte azt a hivatalos álláspontot, hogy havi 93 és fél dollár illetmény olyan összeg, amelynek magasabbat nem adhatnak a közmunkáknál alkalmazott munkanélkülieknek. Sok olyan munkás, sőt tisztviselő él Amerikában, akiknek ennyije sincsen. A sztrájkolókat kizárják a segélyezés kedvezményéből.

Lázár Éva deji festőművész kiállítása Satu-Maren

Az Unió Klub disztermében néhány nappal ezelőtt nyílt meg Lázár Éva, a kivételes tehetségű deji festőművész kiállítása. Az alig husz éves festő ultra-modern irányzatú piktorájá hatalmas megselepetésként hatott a satumarei műbarát és képszerű közönség körében, hiszen itt Baia-Mare tőzsomszedságában, Thorma János és Mikola András ecsetkezelésén nőtt a művészet, s új, kereső irányzatot alig látott.

A műkritika általában szereti beskatulyázni a kubizmus „izmugyűteményébe”, pedig nagy tévedés ez! Lázár Éva önmagát adja — talán Felician Rops motorában — s robosztus életekkel formái mögött robban a gondolat, villóznak a szivek. „Németország 1933-ban” című képe, a „siratók”, az „olvasó böcher”, „haláltánc”, „fogy a gyertya” hányódó, üldözött zsidóságnak melankóliáját tükrözi vissza. A többi munkájában Lázár Éva kivételes rajztudásról tesz tanuságot.

Lázár Éva különös levegője képgyűteményének naponta rengeteg nézője van. (f. m.)

A német „néptörvényszék” újabb ítéletei. Berlinből jelentik: A néptörvényszék több kommunistát, köztük Gaebler volt orosz képviselőt 12-12 évi kényszermunkára ítél árulás kísérlete miatt. A stuttgarti törvényszék 26 kommunistát ítél el 2-4 évig terjedő kényszermunkára. Őket azzal vádolták, hogy támadást készítettek elő a helyi nemezi szocialista szekciók ellen.

Hölgyek figyelmébe!

Az őszi modellek beszerzése végett külföldre utaztam. Szalonomban a munka szeptember 1-ig szünetel.

Vértesné,

Regele Ferdinand 53.

Husz év előtti gyilkosság áldozatai kerültek napvilágra. A Chintăului uccában egy parasztagazda házában kertjében kapufélfáját akarta földbe erősíteni. Az ásásknál emberi csontok, majd egy emberi koponya került napvilágra. Azonnal jelentette az esetet a negyedik kerületi kapitányságnak, ahol vizsgálatot indítottak a csontok eredetének kiderítésére. Tegnap délután Hossu főorvos, a szolgálatos ügyész és a negyedik kerületi rendőrség kiszálltak a helyszínre. Kihallgatták a szomszédokat és a jelentést tevő parasztagazdát is, akik elmondották, hogy 20 év előtt egy házaspár elültet a környékről és soha nem kerültek elő. Lakásokat kifosztották és a házat felgyújtották. Lehetséges, hogy a 20 év előtti gyilkosság áldozatainak csontvázai kerültek napvilágra.

HÉTFŐTŐL:

Eggert Márta

filmje az EDISON-ban.

A francia kézműiparosok nem alkalmazhatnak külföldi munkást. Párizsból jelentik: Megtiltották a francia kézműiparosoknak külföldiek alkalmazásba vételét s a jövőben nem adnak ki tartózkodási engedélyt önálló külföldi kézműiparosoknak sem.

Házasság. Goldstein Ida és Farkas Dezső Targu-Mures, szivesen látják rokonait, jóbarátait és üzletfeleiket ma, vasárnap délután 3 órakor Str. Cărlăraşilor 93 sz. alatt tartandó esküvőjükre. (Minden külön értesítés helyett.)

Osztrovszki bucaresti követ készíti elő Titulescu őszi moszkvai útját. Párizsból jelentik: Ostrovszki bucaresti orosz követ Moszkvában közelebből beszámoló a román-orosz gazdasági kapcsolatok ügyében tett erőfeszítéseiről s előkészíti Titulescu ószra tervezett moszkvai útját.

